

Határozatok Tára

A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2012. március 28.*

„Állami támogatások — Valamely légitársaságnak nyújtott és e légitársaság saját tőkéjébe beszámítható kölcsön — A támogatást a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánító határozat — Valamely légitársaság eszközeinek elidegenítése — A vizsgálat előzetes szakaszának végén támogatás hiányát megállapító határozat — Megsemmisítés iránti kereset — Kereshetőségi jog — Érdekelte fél — Elfogadhatóság — Komoly nehézségek — Hatáskör — Indokolási kötelezettség”

A T-123/09. sz. ügyben,

a **Ryanair Ltd** (székhelye: Dublin [Írország], képviselik: E. Vahida és I.-G. Metaxas-Maragkidis ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Bizottság** (képviselek: L. Flynn, D. Grespan és E. Righini, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen,

támogatják:

az **Olasz Köztársaság** (képviselek: G. Palmieri és P. Gentili avvocati dello Stato)

és

az **Alitalia – Compagnia Aerea Italiana SpA** (székhelye: Fiumicino [Olaszország], képviselik: G. M. Roberti, G. Bellitti és I. Perego ügyvédek)

beavatkozók,

az Olaszország által az Alitalia társaságnak nyújtott 300 millió [euró] összegű kölcsönről (C 26/08. [ex NN 31/08.] sz.) szóló, 2008. november 12-i 2009/155/EK bizottsági határozat (HL 2009. L 52., 3. o.) részleges megsemmisítése iránti kérelem, valamint az N 510/2008. sz. állami támogatás – Olaszország – Az Alitalia légitársaság eszközeinek elidegenítése tárgyában hozott, 2008. november 12-i C (2008) 6745 végleges bizottsági határozat megsemmisítése iránti kérelem tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (ötödik tanács),

tagjai: S. Papasavvas elnök (előadó), V. Vadapalas és K. O’Higgins bírák,

hivatalvezető: N. Rosner tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2011. június 30-i tárgyalásra,

* * Az eljárás nyelve: angol.

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita előzményei

- 1 Az Alitalia SpA 49,9%-ban az olasz állam tulajdonában lévő légitársaság.
- 2 Az olasz hatóságok 2006 decemberében, az Alitalia pénzügyi helyzetének helyreállítására és nemzetközi szövetségek létesítésére irányuló több sikertelen kísérletet követően úgy döntöttek, hogy eladják az Alitalia tőkéjében fennálló részesedésüket. Az olasz Gazdasági és Pénzügyi Minisztérium 2006. december 29-én ajánlattételi felhívást tett közzé. Ezt az eljárást azonban 2007. július 18-án eredménytelenül lezárták, mivel a benyújtott ajánlatokat visszavonták.
- 3 Az Alitalia 2007 szeptemberében egy bankot jelölt ki pénzügyi tanácsadóként annak meghatározása érdekében, hogy kik legyenek az Alitalia esetleges partnerei. A beérkezett ajánlatok közül az Alitalia igazgatótanácsa az Air France-KLM ajánlatát ítélte a legmegfelelőbbnek. A munkavállalói szervezetek egyetértésének hiánya folytán azonban az Air France-KLM 2008. április 21-én visszavonta az ajánlatát.
- 4 Az olasz hatóságok a 2008. április 23-án tartott találkozó során tájékoztatták az Európai Közösségek Bizottságát, hogy az olasz Minisztertanács az ugyanezen a napon elfogadott decreto-legge n° 80, *Misure urgenti per assicurare il pubblico servizio di trasporto aereo* (a légi közlekedési közszolgáltatások biztosításához szükséges sürgős intézkedésekről szóló 80. sz. törvényrendelet) (a GURI 2008. április 24-i 97. száma, 5. o.; a továbbiakban: 80. sz. törvényrendelet) értelmében jóváhagyta, hogy az Olasz Köztársaság 300 millió euró összegű kölcsönt nyújtson az Alitaliának.

A – A közigazgatási eljárás

- 5 Mivel a Bizottság az Olasz Köztársaság által az Alitaliának nyújtott 300 millió euró összegű kölcsönt megelőzően nem kapott bejelentést, a 2008. április 24-i levelében és az [EK 88. cikk] alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.) 11. cikkének (1) bekezdése alapján felhívta az olasz hatóságokat, hogy erősítsék meg e kölcsön létezését, továbbá adjanak meg minden hasznos információt, amely lehetővé teszi ezen intézkedésnek az EK 87. cikkre és az EK 88. cikkre tekintettel történő értékelését, valamint függesszék fel az említett kölcsön folyósítását, és tájékoztassák a Bizottságot az ennek az EK 88. cikk (2) bekezdésében előírt kötelezettségnek a teljesítése érdekében tett intézkedésekről.
- 6 A felperes, a Ryanair Ltd, 2008. április 29-én a 659/1999 rendelet 20. cikkének (2) bekezdése alapján panaszt nyújtott be a Bizottsághoz az Alitalia javát szolgáló, az olasz hatóságok által az Alitalia részére nyújtott kölcsön formájában megnyilvánuló állami támogatás fennállásával kapcsolatban.
- 7 A Bizottság a 2008. május 20-i levélben jelezte a felperesnek, hogy a 2008. április 24-i levélben felvilágosítást kért az olasz hatóságoktól, és e felvilágosítások, valamint a panasz keretében szolgáltatott információk alapján vizsgálatot fog indítani.
- 8 Az olasz hatóságok a 2008. május 30-i levélben tájékoztatták a Bizottságot a decreto-legge n° 93, *Disposizioni urgenti per salvaguardare il potere di acquisto delle famiglie* (a háztartások vásárlóerejének megővéséhez szükséges sürgős rendelkezésekről szóló 93. sz. törvényrendelet) (a GURI 2008. május 28-i 124. száma, 3. o.; a továbbiakban: a 93. sz. törvényrendelet) 2008. május 27-i elfogadásáról, amely törvényrendelet biztosítja az Alitaliának azt a lehetőséget, hogy a kölcsön összegét

a saját tőkéjébe beszámítsa. Ugyanezen a napon a felperes újabb panasszal fordult a Bizottsághoz az olasz hatóságok által az Alitaliának nyújtott 300 millió euró összegű kölcsön saját tőkévé történő átalakításával kapcsolatban.

- 9 Az olasz hatóságok 2008. június 3-án, a decreto-legge n° 97, Disposizioni urgenti in materia di monitoraggio e trasparenza dei meccanismi di allocazione della spesa pubblica, nonché in materia fiscale e di proroga di termini (a közkiadások elosztási mechanizmusai átláthatóságának felügyelete tárgyában, valamint az adóügyek tárgyában és a határidők meghosszabbítása tárgyában szükséges sürgős rendelkezésekről szóló 97. sz. törvényrendelet) (a GURI 2008. június 3-i 128. száma, 5. o.; a továbbiakban: a 97. sz. törvényrendelet) keretében újabb lépéseket tettek annak érdekében, hogy az Alitalia számára egy vagy több vevőt találjanak. Egy vagy több olyan társaság kiválasztásáról volt szó, amelyeknek az a feladata, hogy kizárólagos jelleggel, harmadik személyek részére vagy a maguk nevében előmozdítsák az Alitalia irányításának megszerzésére irányuló ajánlat benyújtását. A szóban forgó kiválasztási eljárás végén az olasz Minisztertanács egy bankot választott ki erre a célra.

B – Az EK 88. cikk (2) bekezdésében szabályozott hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat

- 10 A Bizottság a 2008. június 12-i levélben közölte az olasz hatóságokkal a 2008. június 11-i azon határozatát, hogy az EK 88. cikk (2) bekezdése alapján megindítja a hivatalos vizsgálati eljárást azon intézkedésekkel kapcsolatban, amelyek az olasz hatóságok által az Alitaliának nyújtott 300 millió euró összegű, a 80. sz. törvényrendelettel jóváhagyott kölcsönre, valamint a 93. sz. törvényrendeletben az Alitalia számára biztosított azon lehetőségre vonatkoznak, hogy az említett kölcsön összegét beszámítsa a saját tőkéjébe. Ugyanezen a napon a Bizottság a felperes második panaszára is válaszolt, tájékoztatva őt a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló, fent említett határozat elfogadásáról, valamint felhívva őt észrevételek előterjesztésére.
- 11 A felperes 2008. augusztus 18-án előterjesztette a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozattal kapcsolatos észrevételeit.
- 12 A decreto-legge n° 134, Disposizioni urgenti in materia di ristrutturazione di grandi imprese in crisi (a válságban lévő nagyvállalkozások szerkezetátalakítása tárgyában szükséges sürgős rendelkezésekről szóló 134. sz. törvényrendelet) (a GURI 2008. augusztus 28-i 201. száma, 3. o.; a továbbiakban: 134. sz. törvényrendelet) elfogadásával bizonyos pontokon módosították az alapvető közszolgáltatási ágazatokban tevékenykedő, kiemelkedően nagy vállalkozásokra vonatkozó rendkívüli vagyonezelési eljárást.
- 13 A decreto legislativo n° 270, Nuova disciplina dell'amministrazione straordinaria delle grandi imprese in stato di insolvenza, a norma dell'articolo 1 della legge 30 luglio 1998, n° 274 (az 1998. július 30-i 274. sz. törvény 1. cikkével összhangban a fizetésektelen nagyvállalkozások rendkívüli vagyonezelésének új rendszeréről szóló 270. sz. törvényerejű rendelet) (a GURI 1999. augusztus 9-i 185. száma, 11. o.; a továbbiakban: 270. sz. törvényerejű rendelet) rendelkezéseitől eltérve – amely rendelet Olaszországban a nehéz helyzetben lévő vállalkozásokra alkalmazandó – megengedték, hogy az alapvető közszolgáltatási ágazatokban tevékenykedő vállalkozások esetében azonnal lefolytassák a rendkívüli vagyonezelési eljárást, még mielőtt megállapítanák azok fizetésektelenségét. Másfelől biztosították annak lehetőségét, hogy az említett vállalkozásokat akként állítsák helyre, hogy az eszközeiket tárgyalásos eljárás keretében olyan vásárlók részére ruházzák át, akik képesek biztosítani a szolgáltatás középtávú folytonosságát, a beavatkozás gyorsaságát, valamint az olasz jogszabályokban és az Olasz Köztársaság által ratifikált szerződésekben előírt követelmények tiszteletben tartását. E lehetőség ugyanakkor azzal a kötelezettséggel járt, hogy az eszközök eladási árának a piaci árakkal való összhangját az olasz Gazdaságfejlesztési Minisztérium által kijelölt független szakértőnek kell ellenőriznie.
- 14 Az Alitalia 2008. augusztus 29-én a Tribunale di Roma (a római bíróság) előtt kérte annak megállapítását, hogy a fizetések beszüntetésével járó helyzetbe került. Ugyanezen a napon az Alitaliát az olasz Minisztertanács elnökének rendeletével rendkívüli vagyonezelés alá vonták.

- 15 A Compagnia Aerea Italiana SpA (a továbbiakban: CAI) 2008. szeptember 1-jén nem végleges induló ajánlatot nyújtott be azon csoport társaságai bizonyos eszközeinek megvásárlása iránt, amelynek az Alitalia is részét képezte (a továbbiakban: Alitalia-csoport), amely ajánlat attól függött, hogy a munkavállalói szervezetek hozzájárulnak-e, hogy az említett csoport személyi állományának korábbi tagjait új munkafeltételek mellett alkalmazzák.
- 16 A 2008. szeptember 4-i miniszteri rendelettel a 134. sz. törvényrendelet 1. cikke (4c) bekezdésének megfelelően egy bankot jelöltek ki független szakértőként annak vizsgálata érdekében, hogy az eszközök eladási ára összhangban van-e a piaci árakkal. Ugyanebben az időpontban ellenőrző bizottságot hoztak létre, amelynek többek között az volt a feladata, hogy hozzájárulását adja a rendkívüli vagyonfelügyelő által kezdeményezett eszközátruházásokhoz.
- 17 A CAI 2008. szeptember 14-én visszavonta az induló ajánlatát, miután a munkavállalói szervezetekkel folytatott tárgyalásai sikertelennek bizonyultak.
- 18 A rendkívüli vagyonkezelési eljárást 2008. szeptember 15-én az egész Alitalia-csoportra kiterjesztették.
- 19 A rendkívüli vagyonfelügyelő 2008. szeptember 22-én ajánlattételi felhívást adott ki az Alitalia-csoport összes eszközének elidegenítése iránt, amelyet az országos és nemzetközi sajtóban másnap tettek közzé. Az említett ajánlattételi felhívásban a rendkívüli vagyonfelügyelő kifejezte azon szándékát, hogy az eszközöket tárgyalásos eljárás keretében kívánja értékesíteni. A potenciális vevőket felhívta, hogy 2008. szeptember 30-a előtt jelentkezzenek nála.
- 20 A CAI 2008. szeptember 25-én a szeptember 1-jei ajánlatához (lásd a fenti 15. pontot) képest változatlan feltételekkel megismételte a nem végleges induló ajánlatát, pontosítva, hogy az említett ajánlat 2008. október 15-éig érvényes, amely határidőt ezt követően 2008. október 31-éig meghosszabbította.
- 21 A felperes 2008. október 2-án harmadik panaszt nyújtott be a Bizottsághoz a 134. sz. törvényrendelet elfogadásával és az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítésére vonatkozó egyéb intézkedésekkel kapcsolatban.
- 22 Az olasz hatóságok a 2008. október 14-i levélben bejelentették a Bizottságnak az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítésére irányuló eljárást, kérve a Bizottságot, hogy jogbiztonsági indokok alapján erősítse meg a következőket:
 - a bejelentésben ismertetett rendkívüli vagyonkezelési eljárás az átruházott eszközök vevői részére nem jár állami támogatás nyújtásával;
 - az Alitalia [csoport] bizonyos eszközeinek harmadik személyek által, már benyújtott ajánlat alapján történő esetleges megvásárlása nem foglal magában a rendkívüli vagyonkezelés alá vont vállalkozással fennálló olyan gazdasági folytonossági tényezőket, amelyek az Alitalia tartozásainak a vevőre történő átszállását, különösen pedig az Alitaliának nyújtott jogellenes és a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatások visszatéríttetésének kötelezettségét eredményezhetik.
- 23 A Bizottsághoz e bejelentéssel párhuzamosan és a felperes harmadik panaszán (lásd a fenti 21. pontot) kívül három panasz érkezett, amelyeket egyéb légitársaságok, valamint az Európai Diszkont Légitársaságok Szövetsége (ELFAA) nyújtottak be.
- 24 A 134. sz. törvényrendeletet 2008. október 27-én törvénnyé alakította a legge n° 166, Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 28 agosto 2008, n° 134, recante disposizioni urgenti in materia di ristrutturazione di grandi imprese in crisi (a 134. sz. törvényrendelet módosításokkal történő törvénnyé alakításáról szóló 166. sz. törvény) (a GURI 2008. október 27-i 252. száma, 4. o.).

- 25 A felperes a 2008. október 30-i levélben kiegészítő panasszal fordult a Bizottsághoz, kifogásolva egyes olyan intézkedéseket, amelyeket aggasztónak minősített, vagyis többek között az olasz repülőterekről induló minden egyes utas beszállása után fizetendő önkormányzati adó 3 euróra emelését, amely a felperes szerint az olasz hatóságok részéről azért történt, hogy az Alitalia korábbi munkavállalóinak végkielégítését finanszírozzák, valamint a sajtó által feltárt azon állítólagos érdek-összeütközést, amely a CAI, illetve a független szakértő bizonyos olyan részvényesei között áll fenn, akik ugyanazon személyek.
- 26 A CAI 2008. október 31-én kötelező érvényű ajánlatot nyújtott be a rendkívüli vagyionkezelőhöz az Alitalia utasszállítási tevékenységéhez kapcsolódó bizonyos eszközök felvásárlására vonatkozóan. Ezt az ajánlatot az olasz hatóságok 2008. november 3-án továbbították a Bizottságnak.

C – A megtámadott határozatok

1. Az Alitaliának nyújtott kölcsönrel kapcsolatos határozat

- 27 Az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárás végén elfogadott, az Olaszország által az Alitalia társaságnak nyújtott 300 millió [euró] összegű kölcsönről (C 26/08. [ex NN 31/08.] sz.) szóló, 2008. november 12-i 2009/155/EK határozatban (HL 2009. L 52., 3. o.; a továbbiakban: első megtámadott határozat) a Bizottság megállapította, hogy az említett kölcsön, amelynek összegét be lehetett számítani az Alitalia saját tőkéjébe, jogellenes és a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatásnak minősült, és elrendelte a kedvezményezettekkel történő visszatéríttetését. E határozat egy példányát 2009. január 14-én küldték el a felperesnek, a felperes pedig 2009. január 20-án vette át azt.
- 28 A Bizottság mindenekelőtt megállapította, hogy az Olasz Köztársaság által az Alitaliának nyújtott 300 millió euró összegű kölcsön alkalmas volt arra, hogy az Alitaliának állami forrásokból származó olyan gazdasági előnyt biztosítson, amelyet egy körültekintő magánbefektető nem nyújtott volna, tekintettel az Alitalia pénzügyi helyzetére, amely mind a 80. sz. törvényrendelet értelmében nyújtott kölcsön időpontjában, mind pedig a 93. sz. törvényrendelet elfogadásakor súlyosan kockázatos volt. Másfelől a Bizottság megjegyezte, hogy e következtetést a fizetendő kamat mértéke, az Air France-KLM ajánlata visszavonásának és az említett kölcsön nyújtásának szinte egyidejűsége, továbbá az egyéb átvételi kilátások hiánya, valamint az Alitalia magánrészvényesei részéről az olasz hatóságok beavatkozásával egyidejűleg történő pénzügyi beavatkozás hiánya is megerősíthette. A Bizottság ebből azt vezette le, hogy az említett hatóságok nem úgy jártak el, mint a szerkezeti, átfogó, vagy ágazati politikát követő azon körültekintő részvényes, akit a befektetett tőkét illetően az átlagos befektetőhöz képest hosszabb távú megtérülési kilátások vezérelnek.
- 29 A Bizottság ezért arra a következtetésre jutott, hogy az Olasz Köztársaság által az Alitaliának nyújtott 300 millió euró összegű kölcsön, amelynek összegét be lehetett számítani az Alitalia saját tőkéjébe, olyan jogellenes támogatásnak minősül, amelyet előzetesen nem jelentettek be, és amely a közös piaccal összeegyeztethetetlen. A Bizottság ezenkívül megállapította, hogy az említett intézkedés nem tartozott sem az EK 87. cikk (2) és (3) bekezdésében, sem pedig a repülőterek finanszírozására és a regionális repülőterekről közlekedő légitársaságoknak nyújtott indulási célú állami támogatásokra vonatkozó közösségi iránymutatással (HL 2005. C 312., 1. o.) kiegészített, az [EK 87. cikk] és az [EK 88. cikk], valamint az EGT-Megállapodás 61. cikkének a légi közlekedést érintő állami támogatásokra való alkalmazásáról szóló bizottsági iránymutatásban (HL 1994. C 350., 5. o.) biztosított eltérések hatálya alá.
- 30 A Bizottság végül úgy ítélte meg, hogy jöllehet az Alitalia nehéz helyzetben lévő vállalkozásnak minősíthető, a szóban forgó intézkedést nem lehetett a nehéz helyzetben lévő vállalkozások megmentéséhez és szerkezetátalakításához nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás

(HL 2004. C 244., 2. o.) alapján a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítani. Következésképpen az olasz hatóságoknak meg kellett tenniük minden ahhoz szükséges intézkedést, hogy e támogatást a kedvezményezettjével, vagyis az Alitaliával visszatéríttessék.

31 Az első megtámadott határozat rendelkező részének szövege a következő:

„1. cikk

Az Olaszország által, [az EK 88. cikk] (3) bekezdését megsértve az Alitaliának nyújtott, a társaság saját tőkéjébe beszámítható 300 millió [euró] összegű kölcsön összeegyeztethetetlen a közös piaccal.

2. cikk

(1) [Az Olasz Köztársaság] köteles az első cikkben meghatározott támogatást a kedvezményezettrel visszafizettetni.

(2) A visszatérítendő összeget a társaság rendelkezésére bocsátási időpontjától a tényleges visszatérítés időpontjáig számított kamat terheli.

[...].

3. cikk

(1) Az első cikkben említett támogatás visszavétele azonnali és tényleges.

(2) [Az Olasz Köztársaság] gondoskodik arról, hogy a jelen határozat a róla szóló hivatalos értesítés időpontjától számított négy hónapon belül végrehajtásra kerüljön.

4. cikk

(1) Az ezen határozatról szóló hivatalos értesítés időpontjától számított két hónapon belül Olaszországnak a következő adatokat kell szolgáltatnia a Bizottságnak:

- a) a kedvezményezettől visszaveendő teljes összeg (tőke és kamatok);
- b) a jelen határozat betartása céljából már meghozott és tervezett intézkedések részletes leírása;
- c) a kedvezményezett támogatás visszafizetésére való felszólítást bizonyító dokumentumok.

(2) [Az Olasz Köztársaság] köteles tájékoztatni a Bizottságot az ezen határozat betartása céljából hozott nemzeti intézkedések megvalósulásának előrehaladásáról, egészen az első cikkben meghatározott támogatás teljes mértékű visszavétele teljesüléséig. [Az Olasz Köztársaság] a Bizottság egyszerű kérésére azonnal köteles megadni minden információt a jelen határozat betartása céljából már meghozott és tervezett intézkedésekről. Továbbá részletes adatokat kell szolgáltatnia a kedvezményezettől már visszavett támogatási és kamatösszegekről.

[...]”

2. Az Alitalia eszközeinek értékesítésével kapcsolatos határozat

32 Az EK 88. cikk (3) bekezdése szerinti előzetes vizsgálati eljárás végén az N 510/2008. sz. állami támogatás – Olaszország – Az Alitalia légitársaság eszközeinek elidegenítése tárgyában hozott, 2008. november 12-i C (2008) 6745 végleges határozatban (a továbbiakban: második megtámadott határozat)

a Bizottság megállapította, hogy az olasz hatóságok által tett és az e határozatban ismertetett kötelezettségvállalásokkal módosított, bejelentett intézkedés nem jár állami támogatások nyújtásával a vevők részére, feltéve, hogy az Olasz Köztársaság teljes egészében tiszteletben tartja az említett kötelezettségvállalásokat, amelyek szerint az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítése piaci áron történik.

- 33 Először is, a Bizottság a második megtámadott határozat (21)–(43) pontjában mindenképp az Alitalia-csoporttal szemben lefolytatott rendkívüli vagyonezelési eljárás jogi hátterét, valamint az ezen eljárásban részt vevő különböző személyek szerepét idézte fel. Ezt követően e határozat (44)–(75) pontjában az eszközök értékesítésének eljárását elemezte, figyelembe véve egyrészt az értékesítés és az ajánlattételi felhívás különböző szakaszaival kapcsolatos piaci információkat (a (44)–(52) pont); másrészt az Alitalia-csoport eszközeinek megvásárlása érdekében beérkezett ajánlatokat, különösen a CAI által benyújtott ajánlatot (az (53)–(69) pont); harmadrészt az ajánlatok értékelése során alkalmazott kritériumokat, különösen az olasz hatóságok azon kötelezettségvállalását, mely szerint a legfőbb kritériumot a kínált ár piaci árral való összhangja képezi (a (70)–(72) pont); negyedrész pedig az emberi erőforrásokkal kapcsolatos szempontokat (a (73)–(74) pont). Ezenkívül a Bizottság megvizsgálta az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítésére irányuló művelet felügyeletéért felelős megbízott feladatát és szerepét. E megbízottat az olasz hatóságoknak azért kellett kijelölniük, hogy gondoskodják arról, hogy az olasz hatóságok által bejelentett eljárást teljes egészében és ténylegesen lefolytatják, valamint arról, hogy az eszközök értékesítése az Olasz Köztársaság kötelezettségvállalásainak megfelelően piaci áron történik. Ezzel összefüggésben e megbízottnak részletes jelentéseket kellett benyújtania a Bizottsághoz (a (76)–(89) pont).
- 34 Másodszor, a Bizottság a második megtámadott határozat (92)–(151) pontjában az eszközök értékesítésére irányuló intézkedés értékelését végezte el. A Bizottság által végzett értékelés egyrészt az Alitalia-csoport eszközeit megvásárlók javát szolgáló állami támogatás fennállásának vizsgálatára (a (92)–(127) pont), másrészt pedig a jogellenes és a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatás visszatérítésére irányuló kötelezettség megkerülésének kockázatára (a (128)–(151) pont) irányult.
- 35 A Bizottság az értékelésének első része keretében megerősítette, hogy a rendkívüli vagyonezelési eljárás nem vezetett ahhoz, hogy a vevőknek támogatást nyújtsanak. Miután ugyanis a második megtámadott határozat (104) pontjában, a bejelentett eljárás nyitott, átlátható és hátrányos megkülönböztetéstől mentes jellegre irányuló vizsgálat végén megállapította, hogy ez az eljárás nem volt eléggé átlátható ahhoz, hogy önmagában biztosítsa a piaci árat, a Bizottság az említett határozat (117) pontjában mégis arra a következtetésre jutott, hogy az ilyen eljárás piaci eladási árat eredményez, mivel ez az eljárás független szereplők által lefolytatott független értékelésen alapul. Továbbá e határozat (119), (122) és (126) pontjában megállapította, hogy az említett eljárás nem eredményezte azt, hogy az Alitalia-csoport eszközeinek megvásárlóira a közhatalmi jellegből eredő olyan kötelezettségeket rójon, amelyek alkalmasak arra, hogy kétségbe vonják a piaci áron való értékesítés célkitűzését, akár az emberi erőforrásokat, akár pedig a légi közlekedési tevékenység gyakorlati feltételeit illetően. Így a Bizottság ugyanezen határozat (127) pontjában arra a következtetésre jutott, hogy a bejelentett intézkedésnek – feltéve, hogy az olasz hatóságok által tett kötelezettségvállalásokat szigorúan alkalmazzák – az Alitalia-csoport eszközei piaci áron történő értékesítéséhez kell vezetnie.
- 36 A Bizottság az értékelésének második része keretében, a második megtámadott határozat (137) pontjában arra a következtetésre jutott, hogy figyelembe véve az eszközök értékesítésének terjedelmét, valamint a potenciális vásárlók által benyújtott ajánlatok felosztását, az Olasz Köztársaság által lefolytatott eljárás nem foglalja magában az Alitalia és az eszközeit megvásárlók közötti gazdasági folytonosságot. Az említett határozat (138) pontjában ugyanakkor a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a CAI által benyújtott ajánlattal kapcsolatban a gazdasági folytonosság kockázata az ajánlattal érintett eszközök széles körére tekintettel alaposabb vizsgálatot érdemel. Figyelembe véve, hogy az Alitalia és a CAI részvényesei nem ugyanazok a személyek, továbbá figyelembe véve a CAI tevékenységeinek az Alitalia tevékenységeihez képest eltérő terjedelmét és korlátozottabb jellegét, a CAI saját ipari stratégiáját, valamint azt a feltételt, mely szerint az átruházásnak piaci áron kell történnie, a Bizottság

mindezeknek e határozat (140)–(145) pontjában történő megállapítása után ugyanezen határozat (147) és (149) preambulumbekzdésében arra a következtetésre jutott, hogy az Alitalia és a CAI között nem áll fenn gazdasági folytonosság. Következésképpen a szóban forgó határozat (151)–(156) preambulumbekzdésében megállapította: feltéve, hogy teljes egészében tiszteletben tartják az Olasz Köztársaság által tett azon kötelezettségvállalásokat, melyek szerint az értékesítésnek piaci áron történik, a bejelentett eljárás sem az első megtámadott határozat értelmében az Olasz Köztársaságot terhelő visszatérítetési kötelezettség megkerülésével, sem pedig az Alitalia vevői részére történő támogatásnyújtással nem járt.

- 37 Ezért a Bizottság úgy határozott, hogy az olasz hatóságok által tett kötelezettségvállalásokkal módosított bejelentett intézkedés nem minősül támogatásnak, amennyiben e kötelezettségvállalásokat teljes mértékben tiszteletben tartják.

Az eljárás

- 38 A Törvényszék Hivatalához 2009. március 28-án benyújtott keresetlevelével a felperes előterjesztette a jelen keresetet.
- 39 A Törvényszék Hivatalához 2009. július 23-án, illetve augusztus 7-én benyújtott beadványában az Olasz Köztársaság és az Alitalia – Compagnia Aerea Italiana (a továbbiakban: Alitalia-CAI) kérte, hogy a Bizottság kérelmeinek támogatása végett beavatkozhasson.
- 40 A Törvényszék nyolcadik tanácsának elnöke a 2009. szeptember 16-i és október 19-i végzésével helyt adott az Olasz Köztársaság és az Alitalia-CAI beavatkozási kérelmeinek.
- 41 Az Alitalia-CAI a 2010. augusztus 11-i beadványában kérte, hogy a Törvényszék eljárási szabályzata 35. cikke (2) bekezdésének c) pontja alapján engedélyezzék számára, hogy az eljárás szóbeli szakasza során az olasz nyelvet használhassa; kérelmének helyt adtak.
- 42 Mivel a Törvényszék tanácsainak összetétele megváltozott, és az előadó bírót az ötödik tanácshoz osztották be, a jelen ügyet ennek a tanácsnak osztották ki.
- 43 A Törvényszék az előadó bíró jelentésére tekintettel úgy döntött, hogy megnyitja a szóbeli szakaszt, és bizonyos kérdéseket intéz a felekhez.
- 44 A Törvényszék ötödik tanácsának elnöke 2011. április 13-i végzésével a felek meghallgatása után az eljárási szabályzat 77. cikkének a) pontja alapján a Bíróság C-83/09. P. sz., Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ügyben hozott ítéletének kihirdetéséig felfüggesztette az eljárást.
- 45 A felperes a 2011. április 19-i beadványában az eljárási szabályzat 49. és 64. cikke alapján pervezető intézkedések megtételét indítványozta arra vonatkozóan, hogy a Bizottságot kötelezzék bizonyos dokumentumok benyújtására.
- 46 Miután a Bíróság 2011. május 24-én meghozta ítéletét a C-83/09. P. sz., Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ügyben (EBHT 2011., I-4441. o.), a Törvényszék a jelen ügyben folytatta az eljárást. A Törvényszék úgy döntött, hogy az említett ítéletnek a jelen kereset elfogadhatóságával kapcsolatos következményeiről a tárgyaláson szerzi be a felek észrevételeit.
- 47 A Törvényszék Hivatalához 2011. június 5-én, illetve június 6-án benyújtott beadványában az Alitalia-CAI és a Bizottság előterjesztette a felperes pervezető intézkedések iránti kérelmére vonatkozó észrevételeit.

48 A felek szóbeli előadásainak és a Törvényszék által feltett kérdésekre adott válaszaiknak a meghallgatására a 2011. június 30-i tárgyaláson került sor.

A felek kérelmei

49 A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:

- részben semmisítse meg az első megtámadott határozatot, amennyiben az nem rendeli el a támogatásnak az Alitalia jogutódaitól való visszatéríttetését, és további időt biztosít az Olasz Köztársaság számára e határozat végrehajtására;
- semmisítse meg a második megtámadott határozatot;
- a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.

50 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

- utasítsa el a keresetet mint részben elfogadhatatlant és részben megalapozatlant;
- a felperest kötelezze a költségek viselésére.

51 Az Alitalia-CAI azt kéri, hogy a Törvényszék:

- utasítsa el a keresetet mint elfogadhatatlant, illetve mint részben elfogadhatatlant és részben megalapozatlant;
- a felperest kötelezze a költségek viselésére.

52 Az Olasz Köztársaság azt kéri, hogy a Törvényszék:

- utasítsa el a keresetet mint elfogadhatatlant, vagy másodlagosan, mint megalapozatlant;
- a felperest kötelezze a költségek viselésére.

A jogkérdésről

D – *A második megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelemről*

1. Az elfogadhatóságról

53 A felperes azt állítja, hogy ő az EK 88. cikk (2) bekezdése értelmében vett érintett fél, és joga van megsemmisítés iránti keresetet indítani a második megtámadott határozat ellen, mivel az Alitalia részére nyújtott kölcsön és az Alitalia eszközeinek a CAI részére történő átruházása hátrányosan érintette a felperesnek mint az Alitalia és a CAI versenytársának az érdekeit. A felperes másfelől megjegyzi, hogy a keresete révén az eljárási jogait kívánja védeni, figyelembe véve, hogy a második megtámadott határozat megsemmisítése a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását eredményezné. Végül azt állítja, hogy az említett határozat érzékelhetően érintette a piaci helyzetét.

54 Az Alitalia-CAI által támogatott Bizottság – anélkül, hogy alakszerű elfogadhatatlansági kifogást emelne – azt állítja, hogy a kereset csak annyiban elfogadható, amennyiben a felperes annak előterjesztésével az eljárási jogait kívánja védeni, tekintettel a felperes panaszosi és „az Alitalia

- [csoport] eszközeinek értékesítési eljárásával érintett társaságok” versenytársa minőségére. Ezzel szemben a Bizottság úgy véli, hogy amennyiben a felperes a második megtámadott határozat megalapozottságát kérdőjelezi meg, még ha fel is tételezzük, hogy a felperes az EK 88. cikk (2) bekezdése értelmében vett „érintett félnek” tekinthető, ez nem lehet elegendő a kereset elfogadhatónak nyilvánításához, hacsak nem bizonyítható, hogy a felperes sajátos helyzetben van, vagyis az e határozat tárgyát képező támogatás érzékelhetően érinti a piaci helyzetét, ami a jelen esetben nem állapítható meg.
- 55 Az Olasz Köztársaság úgy véli, hogy a kereset teljes egészében elfogadhatatlan, mivel a felperes nem bizonyította, hogy a második megtámadott határozat a versenyhelyzete szempontjából közvetlen hatásokkal jár.
- 56 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy még ha az Európai Unió Bíróságának alapokmánya 40. cikkének negyedik bekezdése alapján – amely az alapokmány 53. cikke értelmében a Törvényszék előtti eljárásra is irányadó – a beavatkozók nem is tehetnek olyan indítványokat, amelyek tartalmilag nem egyeznek a támogatott fél által tett indítványokkal, az eljárásgátló okok vonatkozásában az eljárási szabályzat 113. cikke alapján hivatalból vizsgálni kell a kereset elfogadhatóságát (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-313/90. sz., CIRFS és társai kontra Bizottság ügyben 1993. március 24-én hozott ítéletének [EBHT 1993., I-1125. o.] 21–24. pontját).
- 57 Az EK 230. cikk negyedik bekezdése értelmében valamely természetes vagy jogi személy csak akkor indíthat keresetet egy másik személyhez címzett határozat ellen, ha e határozat közvetlenül és személyében érinti őt.
- 58 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azon alanyok, akik nem címzettjei egy határozatnak, csak akkor állíthatják, hogy az EK 230. cikk negyedik bekezdése értelmében személyükben érintettek, ha ez a határozat sajátos jellemzőik vagy egy őket minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzet folytán vonatkozik rájuk, és ezáltal a címzetthez hasonló módon egyéníti őket (a Bíróság 25/62. sz., Plaumann kontra Bizottság ügyben 1963. július 15-én hozott ítélete [EBHT 1963., 197., 223. o.], a C-198/91. sz., Cook kontra Bizottság ügyben 1993. május 19-én hozott ítéletének [EBHT 1993., I-2487. o.] 20. pontja, valamint a C-225/91. sz., Matra kontra Bizottság ügyben 1993. június 15-én hozott ítéletének [EBHT 1993., I-3203. o.] 14. pontja).
- 59 Mindjárt az elején emlékeztetni kell arra, hogy a 659/1999 rendelet 4. cikke a bejelentett támogatási intézkedések olyan előzetes vizsgálati szakaszát hozza létre, amelynek célja, hogy a Bizottság előzetesen véleményt formálhasson a szóban forgó támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségéről. E szakaszt követően a Bizottság megállapítja, hogy az adott intézkedés vagy nem minősül támogatásnak, vagy az EK 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik. Az utóbbi esetben a hivatkozott intézkedéssel kapcsolatosan vagy nem merülnek fel a támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó kétségek, vagy éppen ellenkezőleg, felmerülnek (a fenti 46. pontban hivatkozott Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ügyben hozott ítélet 43. pontja).
- 60 Amennyiben a Bizottság az előzetes vizsgálatot követően azt állapítja meg, hogy a bejelentett intézkedés ugyan az EK 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, ám nem merülnek fel a közös piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó kétségek, a 659/1999 rendelet 4. cikke (3) bekezdésének címén kifogást nem tartalmazó határozatot hoz (a fenti 46. pontban hivatkozott Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ügyben hozott ítéletének 44. pontja).
- 61 Amikor a Bizottság kifogást nem emelő határozatot hoz, nemcsak azt állapítja meg, hogy a bejelentett intézkedés a közös piaccal összeegyeztethető, hanem bennefoglaltan mellőzi az EK 88. cikk (2) bekezdésében, valamint a 659/1999 rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében előírt hivatalos vizsgálati eljárás megindítását (a fenti 46. pontban hivatkozott Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ügyben hozott ítélet 45. pontja).

- 62 Amennyiben a Bizottság az előzetes vizsgálatot követően azt állapítja meg, hogy a bejelentett intézkedésnek a közös piaccal való összeegyeztethetőségével kapcsolatosan kétségek merültek fel, a 659/1999 rendelet 4. cikke (4) bekezdésének alapján köteles az EK 88. cikk (2) bekezdésében, valamint a 659/1999 rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében előírt hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról határozni. Az utóbbi rendelkezés értelmében ez a határozat felszólítja az érintett tagállamot és az egyéb érdekelt feleket, hogy nyújtsák be észrevételeiket egy meghatározott, általában egy hónapot meg nem haladó határidőn belül (a fenti 46. pontban hivatkozott Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ügyben hozott ítélet 46. pontja).
- 63 A 659/1999 rendelet 4. cikkének (3) bekezdésén alapuló, kifogást nem emelő határozat jogszerűsége attól függ, hogy felmerültek-e kétségek a támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségével kapcsolatban. Mivel az ilyen kétségek olyan hivatalos vizsgálati eljárás megindításához kell, hogy vezessenek, amelyben a 659/1999 rendelet 1. cikkének h) pontjában meghatározott érintett felek is részt vehetnek, az utóbbi rendelkezés értelmében minden érintett felet a határozat által közvetlenül és személyében érintettnek kell tekinteni. Az EK 88. cikk (2) bekezdésében és a 659/1999 rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében előírt eljárási garanciák kedvezményezettjei ugyanis e garanciák tiszteletben tartását csak akkor tudják érvényesíteni, ha lehetőségük van arra, hogy a kifogást nem emelő határozatot az uniós bíróság előtt megtámadják (lásd ebben az értelemben a fenti 46. pontban hivatkozott Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ügyben hozott ítélet 47. pontját).
- 64 Ennélfogva a 659/1999 rendelet 1. cikke h) pontjának értelmében vett érdekelt féli, a kereset különös tárgyához kapcsolódó sajátos minőség az EK 230. cikk negyedik bekezdése értelmében elegendő azon felperes személyes érintettségéhez, aki a kifogást nem emelő határozatot vitatja (a fenti 46. pontban hivatkozott Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ügyben hozott ítélet 48. pontja).
- 65 A 659/1999 rendelet 1. cikkének h) pontja értelmében érdekelt félnek kell tekinteni többek között minden olyan személyt, vállalkozást vagy vállalkozások társulását, amelynek, illetve akinek érdekeit a támogatás nyújtása érintheti, vagyis különösen e támogatás kedvezményezettjének versenytárs vállalkozásait. Más szóval a címzettek meghatározatlan összességéről van szó (lásd a fenti 46. pontban hivatkozott Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ügyben hozott ítélet 63. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 66 Amennyiben a felperes a kifogást nem emelő határozat megsemmisítését kéri, lényegében azt vitatja, hogy a támogatásra vonatkozó határozatot anélkül fogadták el, hogy a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárást indított volna, amivel megsértette eljárási jogait. Annak érdekében, hogy a megsemmisítés iránti keresete sikeres legyen, a felperes bármely azt bizonyító jögalapra hivatkozhat, hogy a Bizottság rendelkezésére álló információknak és bizonyítékoknak a bejelentett intézkedés előzetes vizsgálati szakaszban történő értékelésének kétségeket kellett volna ébresztenie a szóban forgó intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségével kapcsolatosan. Az ilyen érvelés azonban nem változtathatja meg a kereset tárgyát és elfogadhatóságának feltételeit sem (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-319/07. sz., 3F kontra Bizottság ügyben 2009. július 9-én hozott ítéletének [EBHT 2009., I-5963. o.] 35. pontját). Éppen ellenkezőleg, az összeegyeztethetőséggel kapcsolatos kétségek fennállása pont az a tényező, amelyet a felperesnek alá kell támasztania annak bizonyítására, hogy a Bizottság köteles lett volna az EK 88. cikk (2) bekezdésében, valamint a 659/1999 rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében előírt hivatalos vizsgálati eljárást megindítani (a fenti 46. pontban hivatkozott Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ügyben hozott ítélet 59. pontja).
- 67 E megfontolásokat szem előtt tartva kell megvizsgálni, hogy a felperes a második megtámadott határozat megsemmisítése vonatkozásában rendelkezik-e keresetösségi joggal.
- 68 A jelen esetben meg kell állapítani, hogy a második megtámadott határozat az előzetes vizsgálati szakasz végén, a 659/1999 rendelet 4. cikkének (2) bekezdése alapján elfogadott olyan határozat, amelyben a Bizottság megállapította, hogy a bejelentett intézkedés nem tartozik az EK 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá, vagyis nem minősül támogatásnak. Meg kell állapítani azt is, hogy a

Bizottság e határozattal bennefoglaltan megtagadta a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását. Így a fenti 61–64. és 66. pontban hivatkozott, a 659/1999 rendelet 4. cikkének (3) bekezdése alapján elfogadott olyan határozattal kapcsolatos ítélkezési gyakorlat alapján, amelyben a Bizottság úgy döntött, hogy nem emel kifogást, meg kell állapítani, hogy minden érintett felet úgy kell tekinteni, hogy közvetlenül és személyükben érinti őket az a határozat, amely az előzetes vizsgálati szakasz végén azt állapítja meg, hogy nem áll fenn támogatás. Még ha ugyanis az ilyen határozatot a 4. cikk (2) bekezdése alapján is fogadták el, az EK 88. cikk (2) bekezdésében és a 659/1999 rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében előírt eljárási garanciák kedvezményezettjei e garanciák tiszteletben tartását csak akkor tudják érvényesíteni, ha lehetőségük van az előzetes vizsgálati szakasz végén támogatás hiányát megállapító határozat vitatására. Ezenkívül azon határozatok kapcsán, amelyek értelmében a Bizottság mellőzi a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását, a megsemmisítés iránti keresetjogi jog nem függhet azon jogalaptól, amelynek alapján e határozatokat a Bizottság elfogadta.

- 69 Ezért meg kell vizsgálni, hogy a felperes a jogilag megkövetelt módon bizonyította-e, hogy a jelen esetben ő érdekelt fél.
- 70 Ezzel összefüggésben a felperes előadja, hogy 22 olasz repülőtéren van jelen, a tevékenységei pedig átfedésben vannak az Alitalia-CAI tevékenységeivel 29 olyan „belföldi vagy nemzetközi viszonylatban”, mint a Róma–Vence vagy a Róma–Madrid. Ráadásul annak ellenére, hogy a felperes nem ugyanazokról a repülőterekről üzemel, azt állítja, hogy ugyanazokból a városokból, illetve ugyanazokba a városokba kínál járatokat, mint az Alitalia-CAI. Másfelől azt állítja, hogy az Alitalia-csoport eszközeinek a CAI részére történő átruházása az Alitalia és a CAI versenytársaként érinti az ő érdekeit, mivel a kérdéses átruházás lehetővé tette a CAI számára, hogy rendkívül kedvező feltételek mellett vegye át az Alitalia légi utasszállítási tevékenységét, elkerülve azt, hogy az Alitaliának ki kelljen vonulnia a piacról.
- 71 Márpedig e tényezőket a Bizottság nem vitatja, és azok a jogilag megkövetelt módon alátámasztják, hogy a légi utasszállítás olasz és nemzetközi piacán versenyhelyzet áll fenn az Alitaliával.
- 72 Ezenkívül a beavatkozók azon érve, mely szerint, mivel a felperes alacsony költségvetésű (*low-cost*) légitársaság, nehéz elképzelni, hogy olyan sajátos helyzetbe kerüljön, amelyben átveszi az Alitaliához hasonló hagyományos légitársaság által üzemeltetett útvonalakat, nem vonhatja kétségbe, hogy a felek a légi utasszállítás olasz és nemzetközi piacán versenyben állnak egymással. Az ítélkezési gyakorlatból ugyanis az következik, hogy az elfogadhatóság vizsgálatának tekintetében elegendő annak megállapítása, hogy a felperes a bejelentett állami intézkedések kedvezményezettjének versenytársa, mivel e két vállalkozás közvetlenül vagy közvetett módon rendszeres légi utasszállítási szolgáltatásokat nyújt, amelyek kiinduló, illetve célállomásai olasz, elsősorban regionális repülőterek (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-395/04. sz., Air One kontra Bizottság ügyben 2006. május 10-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-1343. o.] 38. pontját).
- 73 Az eddigiek alapján meg kell állapítani, hogy a felperes az állítólagos állami támogatás kedvezményezettjének versenytárs vállalkozásaként – legyen e kedvezményezett akár az Alitalia, akár pedig a CAI, mint azt a felperes állítja – olyan érdekelt fél, akinek az érdekeit érintheti e támogatás nyújtása. Az érdekelt félnek ez, a kereset fenti 68. pontban meghatározott különös tárgyához kapcsolódó sajátos minősége elegendő ahhoz, hogy a fenti 64. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően egyénítse őt. Következésképpen a jelen kereset a második megtámadott határozat ellen irányuló részében elfogadható, anélkül hogy szükséges lenne megvizsgálni a felperes arra vonatkozó érveit, hogy a bejelentett intézkedés érzékelhetően érintette a versenyhelyzetét.

2. A Törvényszék által gyakorolt ellenőrzés tárgyáról

- 74 A Törvényszék által gyakorlandó ellenőrzés tárgyát illetően meg kell állapítani, hogy ha valamely felperes az EK 88. cikk (2) bekezdésére alapozott eljárási jogait kívánja megvédeni, az EK 230. cikk második bekezdésében felsorolt jogalapok bármelyikére hivatkozhat, már amennyiben a megtámadott határozat megsemmisítését, valamint végeredményben az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárás Bizottság általi megindítását kívánja elérni. Ugyanakkor a Törvényszéknek a támogatásokról szóló Bizottság általi vizsgálati eljárás e szakaszában nem kell határoznia a támogatás fennállásáról vagy annak a közös piaccal való összeegyeztethetőségéről (a Törvényszék T-388/03. sz., Deutsche Post és DHL International kontra Bizottság ügyben 2009. február 10-én hozott ítéletének [EBHT 2009., II-199. o.] 66. pontja).
- 75 Márpedig a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az állami támogatás fogalma, amint azt a Szerződés meghatározza, jogi természetű, és azt objektív körülmények alapján kell értelmezni. Emiatt az uniós bíróságnak főszabály szerint – mind az előtte folyamatban lévő jogvita konkrét tényeinek, mind a Bizottság által előterjesztett értékelés szakmai vagy összetett jellegének figyelembevételével – teljes felülvizsgálatot kell gyakorolnia azon kérdés vonatkozásában, hogy valamely intézkedés az EK 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozik-e (a Bíróság C-487/06. P. sz., British Aggregates kontra Bizottság ügyben 2008. december 22-én hozott ítéletének [EBHT 2008., I-10515. o.] 111. pontja).
- 76 Ez annál inkább igaz, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint, amikor a Bizottság az EK 88. cikk (3) bekezdése szerinti eljárás keretében végzett első vizsgálatot követően nem tudott megbizonyosodni afelől, hogy a kérdéses állami intézkedés vagy nem képez az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében vett „támogatást”, vagy ha az támogatásnak minősül, akkor összeegyeztethető a Szerződéssel, illetve ha az említett eljárás nem tette számára lehetővé azt, hogy az érintett intézkedés összeegyeztethetőségének értékelése során felmerült nehézségeken túljusson, akkor köteles megindítani az EK 88. cikk (2) bekezdésében említett eljárást, „anélkül hogy e tekintetben mérlegelési jogköre lenne”. E kötelezettséget ezenfelül a 659/1999/EK tanácsi rendelet 4. cikke (4) bekezdésének és 13. cikke (1) bekezdésének együttes rendelkezései is kifejezetten megerősítik (a fenti 75. pontban hivatkozott British Aggregates kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 113. pontja).
- 77 Ezzel összefüggésben emlékeztetni kell ugyanakkor arra is, hogy az ítélkezési gyakorlat értelmében a komoly nehézségek fogalma objektív természetű. E nehézségek meglétét mind a megtámadott aktus elfogadásának körülményeit, mind annak tartalmát illetően objektív módon kell vizsgálni, összefüggésbe hozva a határozat indokait azokkal az információkkal, amelyek a vitatott támogatások közös piaccal való összeegyeztethetőségéről való döntéskor a Bizottság rendelkezésére álltak (a Törvényszék T-73/98. sz., Prayon-Rupel kontra Bizottság ügyben 2001. március 15-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-867. o.] 47. pontja; lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-49/93. sz., SIDE kontra Bizottság ügyben 1995. szeptember 18-án hozott ítéletének [EBHT 1995., II-2501. o.] 60. pontját). A felperest terheli annak bizonyítása, hogy komoly nehézségek álltak fenn, és ezt egy sor összefüggő bizonyítékkal teheti meg, amelyek egyrészt az előzetes vizsgálati eljárás körülményeire és időtartamára, másrészt a megtámadott határozat tartalmára vonatkoznak (a Törvényszék T-36/06. sz., Bundesverband deutscher Banken kontra Bizottság ügyben 2010. március 3-án hozott ítéletének [EBHT 2010., II-537. o.] 127. pontja).
- 78 Jóllehet a Bizottság egyáltalán nem rendelkezik mérlegelési mozgástérrel a hivatalos vizsgálati eljárás megindítása tekintetében, amennyiben ilyen nehézségek fennállását állapítja meg, az adott eset körülményeinek feltárása és vizsgálata során mégis bizonyos mérlegelési mozgástérrel rendelkezik annak megállapítása céljából, hogy azok komoly nehézségeket vetnek-e fel. Az EK 88. cikk (3) bekezdése céljának megfelelően és a gondos ügyintézés őt terhelő kötelezettségére tekintettel a Bizottság ugyanis párbeszédet folytathat a bejelentő állammal vagy harmadik személyekkel az előzetes vizsgálati szakasz során felmerülő esetleges nehézségek leküzdése érdekében (a fenti 77. pontban hivatkozott Prayon-Rupel kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 45. pontja és a fenti 77. pontban hivatkozott Bundesverband deutscher Banken kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 126. pontja). Márpedig ez a lehetőség feltételezi, hogy a Bizottság álláspontját

a párbeszéd eredményéhez igazítsa, anélkül hogy ezt a hozzáigazítást előzetesen komoly nehézségek fennállásának bizonyítékaként kellene értékelni (a Törvényszék T-95/03. sz., Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid és Federación Catalana de Estaciones de Servicio kontra Bizottság ügyben 2006. december 12-én hozott ítéletének [EBHT 2006., II-4739. o.] 139. pontja).

- 79 Az ítélezési gyakorlatból az is kitűnik, hogy az előzetes vizsgálati eljárás során a Bizottság által vezetett vizsgálat elégtelen vagy hiányos volta komoly nehézségek fennállására utaló jelnek minősül (lásd a Törvényszék T-359/04. sz., British Aggregates kontra Bizottság ügyben 2010. szeptember 9-én hozott ítéletének [EBHT 2010., II-4227. o.] 57. pontját és az ott hivatkozott ítélezési gyakorlatot).
- 80 A jelen esetben, mivel a Bizottság a második megtámadott határozatot a vizsgálat hivatalos szakaszának megindítása nélkül hozta, azt csak akkor fogadhatta el jogszerűen, ha az előzetes vizsgálat során nem tapasztalt komoly nehézségeket. Ha ugyanis léteztek ilyen nehézségek, a határozatot ezen egyetlen indok alapján, az EK-Szerződés által előírt kontradiktórius és részletes vizsgálat elmulasztása miatt még akkor is meg lehet semmisíteni, ha nem kerül megállapításra, hogy a Bizottság érdemi értékelése során tényben vagy jogban tévedett (lásd ebben az értelemben a fenti 79. pontban hivatkozott British Aggregates kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 58. pontját).
- 81 Következésképpen a felperes által a második megtámadott határozattal szemben felhozott összes jogalapot meg kell vizsgálni különösen annak értékelése céljából, hogy e jogalapok feltárnak-e olyan komoly nehézségeket, amelyek fennállása esetén a Bizottság köteles lett volna az EK 88. cikk (2) bekezdésében meghatározott hivatalos vizsgálati eljárást megindítani (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-158/99. sz., Thermenhotel Stoiser Franz és társai kontra Bizottság ügyben 2004. január 13-án hozott ítéletének [EBHT 2004., II-1. o.] 91. pontját és a T-375/03. sz., Fachvereinigung Mineralfaserindustrie kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 20-án hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 67. és 77. pontját).

3. Az ügy érdeméről

- 82 A felperes a keresete második megtámadott határozat ellen irányuló részének alátámasztása érdekében hét jogalapra hivatkozik.
- 83 Az első jogalap az EK 88. cikk (2) bekezdésében szabályozott hivatalos vizsgálati eljárás megindításának annak ellenére történő elmulasztásán alapul, hogy a Bizottság állítólag komoly nehézségekkel szembesült. Ezenkívül meg kell jegyezni, hogy a felperes az első jogalap keretében tíz olyan hibát említ, amelyek a Bizottság vizsgálata során szerinte felmerültek. A felperes előadja, hogy a második megtámadott határozattal kapcsolatos hiányosságok és mulasztások e listája – amelyet a felperes „nem teljes körűnek” minősít – bizonyítja, hogy a Bizottság által végzett vizsgálat terjedelme és összetettsége indokolta volna a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását. Mivel ezen állítólagos hibák vagy hiányosságok a jelen kereset keretében felhozott egyéb jogalapokhoz kapcsolódnak, azokat e jogalapok mérlegelése keretében kell megvizsgálni.
- 84 A második jogalap azon alapul, hogy a Bizottság nem rendelkezett hatáskörrel a támogatás hiányára vonatkozó, feltételt megállapító határozat azok után történő meghozatalára, hogy csupán előzetes vizsgálatot folytatott le. E jogalap keretében a felperes bizonyos olyan érveket is előad, amelyek nem arra vonatkoznak, hogy a Bizottság hatáskörrel rendelkezett-e a második megtámadott határozat meghozatalára, hanem az ügy érdemével, vagyis azzal kapcsolatban érdemes azokat mérlegelni, hogy állítólag irreálisak az Olasz Köztársaság által tett azon kötelezettségvállalások, amelyek szerint az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítése piaci áron történik.
- 85 A három részből álló harmadik jogalap az azon körülménnyel kapcsolatos nyilvánvaló mérlegelési hibán alapul, hogy a Bizottság állítólag elmulasztotta a vitatott intézkedések valamennyi releváns jellemzőjét összefüggéseikben vizsgálni, továbbá az indokolási kötelezettségnek a Bizottság általi megsértésén, tekintettel e mulasztás indokolásának hiányára.

- 86 A két részből álló negyedik jogalap téves jogalkalmazáson alapul, amennyiben a Bizottság állítólag figyelmen kívül hagyta az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítésén kívüli egyéb lehetőségeket, továbbá az indokolási kötelezettségnek a Bizottság általi megsértésén, tekintettel e mulasztás indokolásának hiányára.
- 87 Az öt részből álló ötödik jogalap a rendes piacgazdasági feltételek mellett működő magánbefektető kritériumának az eszközök értékesítésére történő alkalmazása elmulasztásán alapul.
- 88 A hatodik jogalap a támogatás visszatérítésére köteles fél azonosításával kapcsolatos hibán alapul.
- 89 A hetedik jogalap az indokolási kötelezettség megsértésén alapul, különösen a bizottsági vizsgálatnak a felperes által a harmadik és a negyedik jogalap keretében hivatkozott hiányosságaival, vagyis egyrészt a vitatott intézkedések valamennyi releváns jellemzője összefüggéseikben történő vizsgálatának hiányával, másrészt pedig az eszközök értékesítésén kívüli egyéb lehetőségek vizsgálatának elmulasztásával kapcsolatban.
- 90 A fentiekben kifejtett jogalapok vizsgálata során akként kell különbséget tenni e jogalapok között, hogy azokat három kategóriába soroljuk aszerint, hogy a második megtámadott határozat elfogadására irányuló bizottsági hatáskör hiányának, a hivatalos vizsgálati eljárás megindításával kapcsolatos kötelezettség Bizottság általi megsértésének, vagy pedig az indokolási kötelezettség megsértésének megállapítására irányulnak.
- 91 Mindenekelőtt tehát a második, a megtámadott határozat elfogadására irányuló bizottsági hatáskör hiányára alapított jogalapot kell megvizsgálni, majd – egymás után – a hivatalos vizsgálati eljárás megindításával kapcsolatos kötelezettség megsértésére alapított jogalapot, vagyis a harmadik jogalap első két részét, a negyedik jogalap első részét, az ötödik jogalapot, a hatodik jogalapot, az első jogalapot, valamint az olasz hatóságok által tett kötelezettségvállalások irreális jellegére vonatkozóan a második jogalap keretében hivatkozott érveket, végül pedig az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapot, vagyis a hetedik jogalapot, a harmadik jogalap második és harmadik részét, valamint a negyedik jogalap második részét.
- a) A második, arra alapított jogalapról, hogy a Bizottság nem rendelkezett hatáskörrel a feltételt megállapító határozat előzetes vizsgálat után történő elfogadására
- 92 A felperes megkérdőjelezi a második megtámadott határozat elfogadásának alapját, vagyis a 659/1999 rendelet 4. cikkének (2) bekezdését, amely a felperes szerint nem teszi lehetővé a Bizottság számára azt, hogy egyszerű előzetes vizsgálat után hozzon a támogatás hiányára vonatkozó, „feltételt megállapító” határozatot, hanem kizárólag azt teszi lehetővé, hogy hivatalos vizsgálati eljárást követően, a 659/1999 rendelet 7. cikkének (4) bekezdése alapján, a támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségének megállapításával összefüggésben hozzon ilyen határozatot. A felperes ezenkívül azt állítja, hogy a második megtámadott határozat rendelkező részére figyelemmel a támogatás hiányának megállapítása bizonytalan eseménytől, vagyis attól függ, hogy az olasz hatóságok tiszteletben tartanak-e számos olyan magatartási kötelezettségvállalást, amelyek a Bizottság által az e rendelet 7. cikkének (4) bekezdése alapján hozott határozatokból eredő feltételekhez hasonlóak. A felperes végül megjegyzi, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a megtámadott határozatot meghozó intézmény hatáskörének hiánya olyan imperatív megsemmisítési jogalap, amelyet az uniós bíróságnak hivatalból figyelembe kell vennie.
- 93 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az előzetes vizsgálati szakasz végén, a 659/1999 rendelet 4. cikkének (2)–(4) bekezdése értelmében a Bizottság háromféle határozatot hozhat. Vagy azt állapítja meg, hogy a bejelentett intézkedés nem minősül állami támogatásnak; vagy azt, hogy jöllehet az intézkedés támogatásnak minősül, a közös piaccal való összeegyeztethetőségét illetően nem merül fel kétség (úgynevezett „kifogást nem emelő határozat”); vagy pedig azt, hogy ilyen kétség merül fel, és úgy

dönt, hogy megindítja a hivatalos vizsgálati eljárást. Továbbá meg kell állapítani, hogy a Bizottság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy a 659/1999 rendelet 7. cikkének (3) bekezdése alapján megengedő határozatot hozzon (az érintett tagállam által végrehajtott módosítást követően adott esetben megállapítva, hogy az intézkedés a közös piaccal összeegyeztethető), e határozat kapcsán pedig ugyanezen rendelet 7. cikkének (4) bekezdése alapján olyan feltételeket írjon elő, amelyek lehetővé teszik számára az említett intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségének elismerését, valamint olyan kötelezettségeket állapítson meg, amelyek lehetővé teszik számára e határozat betartásának ellenőrzését.

- 94 Így meg kell állapítani, hogy az előzetes vizsgálati szakasz végén hozott, a második megtámadott határozathoz hasonló határozatoktól eltérően a 659/1999 rendelet 7. cikkének (4) bekezdése az olyan megengedő határozatokra vonatkozik, amelyekben a Bizottság megállapítja az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti támogatás fennállását, amelyet aztán a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánít. E rendelkezés a jelen esetben nem alkalmazható, mivel a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a bejelentett intézkedés – figyelembe véve az Olasz Köztársaság által tett kötelezettségvállalásokat – nem minősül állami támogatásnak, tehát nem tartozik az EK 87. cikk (1) bekezdésének hatálya alá.
- 95 Ebből következik, hogy a második megtámadott határozat nem minősíthető a 659/1999 rendelet 7. cikkének (4) bekezdése szerinti, a tagállammal szemben feltételeket vagy kötelezettségeket előíró, feltételt megállapító határozatnak, sem pedig a bejelentett terv módosításait előíró határozatnak, hanem – mint azt a Bizottság állította – azt olyan határozatnak kell tekinteni, amely a tagállam által a vitatott intézkedés bejelentésének szakaszában, bizonyos kérdések tisztázása érdekében önként tett magatartási kötelezettségvállalásokat veszi figyelembe. Ezért e kötelezettségvállalások szerves részét képezik a bejelentett intézkedésnek, ami egyébként a második megtámadott határozat rendelkező részéből is kitűnik.
- 96 Következésképpen a felperes állításával ellentétben a Bizottság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy a 659/1999 rendelet 4. cikkének (2) bekezdése alapján a második megtámadott határozathoz hasonló olyan határozatot fogadjon el, amelyben az állami támogatás hiányának megállapításával egyidejűleg figyelembe veszi a tagállam által tett kötelezettségvállalásokat.
- 97 Ezért a második jogalapot így – mint megalapozatlant – el kell utasítani.

b) A hivatalos vizsgálati eljárás megindítására irányuló kötelezettség megsértésére alapított jogalapokról

- 98 A jogalapok e kategóriáját illetően a jelen ügyben – tekintettel az e jogalapok mindegyikében megfogalmazott kifogásokra – azt kell eldönteni, hogy a Bizottság által lefolytatott vizsgálat alkalmas volt-e arra, hogy megszüntesse a komoly nehézségeket, vagyis jogszerűvé tegye a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását mellőző határozatot. Ezzel összefüggésben a következőket kell egymás után megvizsgálni: a harmadik jogalap keretében megfogalmazott kifogásokat, a negyedik jogalap keretében megfogalmazott kifogásokat, az ötödik jogalap keretében megfogalmazott kifogásokat, a hatodik jogalap keretében megfogalmazott kifogásokat, végül pedig az első jogalap keretében megfogalmazott kifogásokat; ez utóbbi keretében a Törvényszék a felperes által a második jogalap keretében felhozott azon érveket is vizsgálni fogja, amelyek nem a hatáskörre, hanem az olasz hatóságok által tett kötelezettségvállalások állítólag irreális jellegére vonatkoznak.

A harmadik jogalap keretében megfogalmazott, arra alapított kifogásokról, hogy a Bizottság elmulasztotta az intézkedések valamennyi releváns jellemzőjét összefüggéseikben vizsgálni

- 99 A harmadik jogalap három részből áll. Az első és a második rész az azon körülménnyel kapcsolatos nyilvánvaló mérlegelési hibán alapul, hogy a Bizottság elmulasztotta megvizsgálni a rendkívüli vagyonkezelési eljárás egészét, valamint az említett eljárás vonatkozásában tett módosítások elfogadásának körülményeit. A harmadik rész azon alapul, hogy a Bizottság megsértette az indokolási kötelezettséget, amennyiben elmulasztotta megindokolni a vizsgálat mellőzését.

- 100 A harmadik jogalap első két részében megfogalmazott kifogásokat együtt kell megvizsgálni.
- 101 Az első rész keretében a felperes azt állítja, hogy a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el, amennyiben nem azt vizsgálta meg, hogy a fizetésképtelenségre vonatkozó általános szabályoktól eltérő rendkívüli vagyonezelési eljárás önmagában támogatás nyújtását eredményezte-e, hanem megelégedett az eljárás vonatkozásában a 134. sz. törvényrendelet által bevezetett bizonyos módosítások vizsgálatával. A második rész keretében a felperes előadja, hogy a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el, amikor úgy döntött, hogy nem vizsgálja meg a rendkívüli vagyonezelési eljárás módosításainak elfogadási körülményeit, különösen pedig azokat az intézkedéseket, amelyek lehetővé tették, hogy az Alitalia és a CAI mentesüljön a munkanélküliséggel és a társadalombiztosítással összefüggő azon munkaerőköltségek alól, amelyek a felperes szerint az Alitalia-csoport eszközeire vonatkozó értékesítési terv szerves részei voltak, és a szakszervezetek, valamint a CAI által az e tervhez való hozzájárulásuk alapjául támasztott feltételt képezték.
- 102 A Bizottság által az előzetes vizsgálati szakasz során folytatott vizsgálatot illetően előjáróban meg kell jegyezni, hogy a Bizottság köteles megvizsgálni az olyan személyek, vállalkozások vagy azok társulásai által tudomására hozott minden ténybeli és jogi körülményt, akiknek vagy amelyeknek az érdekeit a támogatás nyújtása adott esetben érintheti (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-367/95. P. sz., Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben 1998. április 2-án hozott ítéletének [EBHT 1998., I-1719. o.] 51. pontját). Az intézménynek tehát a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésében szabályozott előzetes vizsgálat keretében mind az érintett tagállam által bejelentett, mind pedig az esetleges panaszosok által szolgáltatott információkat figyelembe véve kell kialakítania a mérlegelését (lásd ebben az értelemben a Bíróság C-204/97. sz., Portugália kontra Bizottság ügyben 2001. május 3-án hozott ítéletének [EBHT 2001., I-3175. o.] 35. pontját).
- 103 Emlékeztetni kell arra is, hogy az uniós bíróságnak az állami támogatással kapcsolatos határozat jogszerűségét azon információk alapján kell megítélnie, amelyek a határozat meghozatalakor a Bizottság rendelkezésére álltak (a Bíróság C-390/06. sz. Nuova Agricast ügyben 2008. április 15-én hozott ítéletének [EBHT 2008., I-2577. o.] 54. pontja, valamint a C-290/07. P. sz., Bizottság kontra Scott ügyben 2010. szeptember 2-án hozott ítéletének [EBHT 2010., I-7763. o.] 91. pontja).
- 104 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság nem köteles hivatalból és feltételezések alapján vizsgálni, hogy a közigazgatási eljárás során milyen tényeket lehetett volna közölni vele (lásd ebben az értelemben a fenti 102. pontban hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítélet 60. pontját).
- 105 Az első rész keretében megfogalmazott kifogásokkal kapcsolatban meg kell állapítani, hogy – mint azt a fenti 33. és 34. pontban szerepel – a Bizottság egyrészt megvizsgálta a rendkívüli vagyonezelési eljárást szabályozó jogi hátteret és az ezen eljárásban részt vevő különböző személyek szerepét, másrészt pedig a 134. sz. törvényrendelettel bevezetett, az általános szabályoktól eltérő rendszerre tekintettel értékelte az eszközök ajánlattételi felhívás, valamint tárgyalásos eljárás útján történő értékesítésére irányuló intézkedést.
- 106 Mindenekelőtt ugyanis a második megtámadott határozat (39) pontjából kitűnik, hogy a Bizottság megvizsgálta, hogy a 134. sz. törvényrendelet szerint lefolytatott szakértői vizsgálat független volt-e, tekintettel az e szakvélemény elkészítésével megbízott intézmény részvényesi körének több pénzügyi intézmény (közülük a tőke legnagyobb részével rendelkezők külföldi intézmények voltak) között oly módon történő felosztására, hogy egyik részvényes sem rendelkezék a részesedések elegendő százalékával ahhoz, hogy befolyásolhassa az értékelésre vonatkozó határozatot.
- 107 Továbbá a második megtámadott határozat, még ha nem is tartalmaz utalást annak részleteire, hogy a független szakértő hogyan ellenőrizte az eszközök eladási árának a piaci árral való összhangját, tartalmaz olyan adatokat, amelyek alapján megállapítható, hogy az eladásnak piaci áron kellett történnie. Hasonlóképp meg kell állapítani, hogy az olasz hatóságok az eszközök értékesítésére

irányuló eljárásban érintett különböző szereplők cselekvéseinek keretbe foglalása érdekében bizonyos számú kötelezettségvállalást tettek, amelyeket a Bizottság a második megtámadott határozatban rögzített annak biztosítása érdekében, hogy az ajánlat értékelése ne eredményezze a piaci árnál alacsonyabb ár meghatározását.

- 108 Ráadásul csupán az, hogy a Bizottság a második megtámadott határozat elfogadásának időpontjában nem rendelkezett szakértői véleményekkel, önmagában nem elegendő annak alátámasztásához, hogy a Bizottság a rendkívüli vagyonezelési eljárással kapcsolatban nem folytatott teljes körű vagy elégséges vizsgálatot, annál is kevésbé, mivel e jelentéseket nem is kellett továbbítani neki. A jelen esetben e jelentéseket 2008. november 5-én és 7-én továbbították a rendkívüli vagyonezelőnek, akinek a művelet felügyeletéért felelős megbízotthoz kellett benyújtania a záró jelentését. E megbízottnak ezenkívül ellenőriznie kellett többek között a független szakértők által végzett mérlegeléseket.
- 109 Végül a második megtámadott határozat (62) pontjából kitűnik, hogy a Bizottságnak rendelkezésére állt a CAI olasz hatóságok által 2008. november 3-án továbbított ajánlata, amelyet e határozat (58)–(69) pontja elemez. A Bizottság viszont kizárólag arról foglalt állást, hogy a CAI ajánlatának a független szakértő által végzett értékelése független volt-e, nem pedig az említett értékelés eredményeiről. Ezen eredményeket továbbítani kellett a rendkívüli vagyonezelőnek, akinek feladata volt az eszközök átruházásával kapcsolatos végleges határozat meghozatala. A második megtámadott határozatból az is kitűnik, hogy az említett, a CAI ajánlatáról szóló jelentések következtetéseit minden esetben meg kellett erősítenie az eszközök értékesítésére irányuló művelet felügyeletéért felelős megbízottnak, akit az olasz hatóságoknak kellett kijelölniük az általuk tett kötelezettségvállalások, különösen pedig azon kötelezettségvállalás tiszteletben tartásának ellenőrzése érdekében, mely szerint az eszközök értékesítése piaci áron történik. Végül e megbízottnak részletes időszakos jelentéseket kellett benyújtania a Bizottsághoz a bejelentett eljárás tiszteletben tartása és az Olasz Köztársaság kötelezettségvállalásainak tiszteletben tartása tárgyában, a kijelölése után két héttel pedig teljes körű jelentést kellett előterjesztenie arról, hogy a CAI ajánlata összhangban van-e a piaci árral. E határozat (157) pontja szerint abban az esetben, ha az olasz hatóságok nem tartanák tiszteletben az említett határozatot, a Bizottság fenntartja a jogot, hogy az EK 88. cikk (2) bekezdése alapján megindítsa a hivatalos vizsgálati eljárást.
- 110 Az eddigiekre tekintettel a rendkívüli vagyonezelési eljárást illetően tehát nem kifogásolható a Bizottsággal szemben, hogy az előzetes vizsgálati szakasz során elégtelen vagy hiányos vizsgálatot folytatott volna a fizetéseképtelenségre vonatkozó általános szabályoktól eltérő szabályokkal kapcsolatban.
- 111 Ami a második rész keretében megfogalmazott kifogásokat illeti, először is a munkanélküliséggel és a társadalombiztosítással összefüggő költségcsökkentésekkel és az olasz jogalkotó által a CAI részére állítólag biztosított egyéb előnyökkel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy – mint az a második megtámadott határozat (73) pontjából kitűnik – az olasz hatóságok megerősítették a Bizottságnak, hogy az Alitalia személyi állományát nem illette meg semmi olyan jog, amelynek értelmében a CAI köteles lett volna alkalmazni őket, amennyiben a CAI az említett határozat (119) pontja szerint szabadon dönthetett abban a kérdésben, hogy az eszközöket a hozzájuk kapcsolódó személyi állománnyal együtt vagy a nélkül vásárolja meg. Így nehéz elképzelni, hogy az Alitalia elbocsátott munkavállalóinak fizetendő, a 134. sz. törvényrendeletben előírtaknak megfelelő munkanélküliségi ellátások finanszírozásának terhe milyen módon könnyítette volna a CAI helyzetét.
- 112 Másfelől a második megtámadott határozat (68) és (120) pontjából kitűnik, hogy ha a CAI köteles lenne a működési tevékenységéhez – a megvásárolt eszközök üzemeltetéséhez szükséges szakértelmet figyelembe véve – elengedhetetlen személyi állományt alkalmazni, ez az alkalmazás olyan új feltételek szerint történne, amelyeket teljes egészében a CAI határoz meg.

- 113 Másodszer, a második megtámadott határozat (73) és (74) pontjára tekintettel nem lehet helyt adni a felperes azon állításának, mely szerint a Bizottságnak meg kellett volna vizsgálnia a 134. sz. törvényrendelet által bevezetett intézkedéseket azon az alapon, hogy ezek az intézkedések állítólag az Alitalia-csoport eszközeire vonatkozó értékesítési terv szerves részei voltak, és a szakszervezetek, valamint a CAI által az e tervhez való hozzájárulásuk alapjául támasztott feltételt képezték. Az említett pontokból ugyanis kitűnik, hogy az olasz hatóságok jelezték a Bizottságnak, hogy az Alitalia személyi állománya a munkanélküliség esetére a hatályos nemzeti jogszabályokban előírt biztosítékokban részesül, továbbá hogy a munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2001. március 12-i 2001/23/EK tanácsi irányelv (HL L 82., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 98. o.) a jelen esetben nem volt alkalmazandó, mivel az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítésére irányuló eljárás nem foglalta magában valamely a saját azonosságát megtartó gazdasági egység átruházását. Másfelől az olasz hatóságok jelezték a Bizottságnak, hogy mindenesetre a munkavállalók jogainak védelmére vonatkozó rendelkezések az Alitalia-csoport teljes körű felszámolására irányuló eljárás keretében nem alkalmazandók.
- 114 Végül emlékeztetni kell arra, hogy jóllehet a szakszervezetekkel és a CAI-vel folytatott tárgyalások a CAI első induló ajánlata benyújtásának időpontjában még nem fejeződtek be, a CAI 2008. szeptember 25-én azonos feltételekkel megismételte az ajánlatát (lásd a fenti 15., 17. és 20. pontot). Így semmi nem utal arra, hogy a CAI végleges ajánlata figyelembe vette volna a munkavállalói szervezetek követeléseit, vagyis arra sem, hogy a felperes által kifogásolt szociális intézkedések szerves részét képezték volna az Alitalia-csoport eszközeinek megvásárlására irányuló tervnek.
- 115 Ebből következik, hogy a rendkívüli vagyonkezelési eljárás módosításainak elfogadási körülményeivel kapcsolatban nem kifogásolható a Bizottsággal szemben, hogy az előzetes vizsgálati szakasz során a költségcsökkentéseket és az olasz jogalkotó által a CAI részére állítólag biztosított egyéb előnyöket illetően elégtelen vagy hiányos vizsgálatot folytatott volna, mivel ezek az intézkedések nem voltak relevánsak azon kérdés szempontjából, hogy az Alitalia-csoport eszközeinek megvásárlója részére előnyt lehetett-e nyújtani.
- 116 Következésképpen, mivel a jelen jogalap első és második része keretében megfogalmazott kifogások alapján nem állapítható meg, hogy a Bizottság az előzetes vizsgálati eljárás során elégtelen vagy hiányos vizsgálatot folytatott volna, meg kell állapítani, hogy a felperes ezzel összefüggésben nem terjesztett elő komoly nehézségek fennállására vonatkozó bizonyítékot. Ennek következtében az említett kifogásokat mint megalapozatlanokat el kell utasítani.
- 117 Ami az e jogalap harmadik része keretében hivatkozott, az indokolási kötelezettség azáltal történő megsértésére alapított kifogást illeti, miszerint a Bizottság nem indokolta meg az előzetes vizsgálati szakasz során folytatott vizsgálat elégtelenségét, azt a Törvényszék a hetedik jogalap keretében fogja megvizsgálni.

A negyedik jogalap keretében megfogalmazott, az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítésén kívüli egyéb lehetőségek vizsgálatának elmulasztására alapított kifogásokról

- 118 A negyedik jogalap két részből áll, amelyek közül az első azon alapul, hogy a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el, amennyiben nem vizsgálta meg, hogy léteztek-e az eszközök értékesítésén kívüli egyéb lehetőségek, a második pedig azon, hogy a Bizottság megsértette az indokolási kötelezettséget, amennyiben elmulasztotta megindokolni az említett vizsgálat hiányát.
- 119 Az első rész keretében a felperes azt állítja, hogy a Bizottság az ítélkezési gyakorlatnak és a saját gyakorlatának megfelelően köteles lett volna a rendes piacgazdasági feltételek alapján működő magánbefektető kritériuma alapján megvizsgálni az eszközök értékesítésén kívüli egyéb olyan lehetőségeket, mint például a felszámolási eljárás vagy az Alitalia szerkezetátalakításával, illetve az

eszközök értékesítésével együtt járó új tőkeinjekció, annak meghatározása érdekében, hogy hasonló körülmények között az ilyen befektető vajon az eszközök ilyen típusú értékesítését folytatta volna le, vagy egyéb lehetőségeket választott volna. A Bizottság elégtelen és hiányos vizsgálatot végzett, továbbá nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el, amikor arra a következtetésre jutott, hogy annak megállapításához, hogy a rendkívüli vagyonekezelési eljárás nem eredményezte állami támogatás nyújtását az Alitalia vásárlói részére, elegendő, ha az értékesítés piaci áron történik, anélkül hogy vizsgálta volna az eszközök értékesítésén kívüli egyéb lehetőségeket.

- 120 Előjáróban meg kell jegyezni, hogy annak ellenére, hogy a második megtámadott határozat nem tartalmaz kifejezett utalást a magánbefektető elvére, a Bizottság a jelen esetben alkalmazta ezt az elvet, megállapítva, hogy az eszközök értékesítése piaci áron történt. Továbbá a Bizottság többször hangsúlyozta, hogy az említett értékesítésnek az Alitalia hitelezői érdekében az eszközök értékének maximalizálását kellett megcéloznia, ami bizonyítja, hogy a Bizottság számára fontos volt meggyőződni arról, hogy az állami hatóságok magatartását hosszabb távú megtérülési kilátások vezérelték. Ráadásul a Bizottság által az említett határozat (126) pontjában megfogalmazott következtetés – amely szerint a bejelentett eljárás nem eredményezte azt, hogy az eszközök megvásárlóira a közhatalmi jellegből eredő olyan kötelezettségeket rójon, amelyek alkalmasak arra, hogy kétségbe vonják a piaci áron való értékesítés célkitűzését – arról tanúskodik, hogy a Bizottság lényegében figyelembe vette a magánbefektető magatartását az olasz hatóságok magatartásának mérlegelése, valamint az arról való meggyőződés érdekében, hogy e hatóságok nem törekedtek a közös piaccal összeegyeztethetetlen gazdaságpolitikai célok megvalósítására.
- 121 A harmadik jogalap első része keretében tett megállapításoknak (lásd a fenti 107–110. pontot) megfelelően a Bizottság arra a meggyőződésre jutott, hogy az eszközök értékesítése piaci áron történt. Következésképpen – ellentétben a felperes állításaival – a Bizottság nem volt köteles megvizsgálni az olasz hatóságok által választott eljáráson kívüli egyéb lehetőségeket.
- 122 Továbbá, mivel a CAI az ajánlata keretében az eszközök csoportjainak megvásárlását kezdeményezte, valamint a légi utasszállítási tevékenység magában foglalta az Alitalia megfelelő és e tevékenység gyakorlásához szükséges résidőit, az ilyen értékesítésből származó bevétel, valamint az Alitalia eszközeinek, illetve résidőinek külön-külön értékesítéséből esetleg származó bevétel összehasonlítása a jelen ügyben nem volt releváns.
- 123 Az eddigiekre tekintettel nem kifogásolható a Bizottsággal szemben, hogy az előzetes vizsgálati szakasz során az eszközök értékesítésén kívüli egyéb lehetőségek fennállásával kapcsolatban elégtelen vagy hiányos vizsgálatot folytatott volna, mivel a felperes ezzel összefüggésben nem terjesztett elő komoly nehézségek fennállására vonatkozó bizonyítékot. Ebből következik, hogy az első rész keretében megfogalmazott kifogásokat mint megalapozatlanokat el kell utasítani.
- 124 A második rész keretében a felperes azt állítja, hogy a Bizottság megsértette az őt terhelő indokolási kötelezettséget azáltal, hogy nem vizsgálta meg az eszközök értékesítésén kívüli egyéb lehetőségeket, továbbá ezen állítólagos mulasztás tekintetében nem szolgált semmilyen indokkal. E részt a hetedik jogalap keretében kell megvizsgálni.

Az ötödik jogalap keretében megfogalmazott, arra alapított kifogásokról, hogy a Bizottság az eszközök értékesítésére nem alkalmazta a rendes piacgazdasági feltételek mellett működő magánbefektető kritériumát

- 125 Az ötödik jogalap öt részből áll, amelyeket a felperes a következőkre alapít: az elsőt a szolgáltatás folytonosságával kapcsolatos feltétel vizsgálatának elmulasztására és ezzel kapcsolatban az indokolási kötelezettség megsértésére; a másodikat a vásárló honosságával kapcsolatos bennefoglalt feltétel vizsgálatának elmulasztására és ezzel kapcsolatban az indokolási kötelezettség megsértésére; a harmadikat a piaci ár elérésének lehetetlenségét alátámasztó bizonyítékok figyelembevételének

elmulasztására és ezzel kapcsolatban az indokolási kötelezettség megsértésére; a negyediket az állami támogatás létezését alátámasztó tényezők figyelembevételének hiányára, az ötödiket pedig a piaci ár értékelésének megfelelő alapjával kapcsolatos utalások elmulasztására.

- 126 Mindenekelőtt az első és az ötödik rész keretében megfogalmazott kifogásokat kell együtt megvizsgálni, majd a második rész keretében megfogalmazott kifogásokat, végül pedig a harmadik és a negyedik rész keretében megfogalmazott kifogásokat együtt.

– Az első és az ötödik rész keretében megfogalmazott kifogásokról

- 127 Az első rész keretében a felperes azt állítja, hogy a Bizottság nem vizsgálta meg a szolgáltatás folytonosságának a 134. sz. törvényrendelettel bevezetett és az ajánlattételi felhívásban említett azon követelményéből eredő következményeket, amely a felperes szerint olyan közszolgáltatási kötelezettséget eredményezett, amelynek költségeit a Bíróság C-280/00. sz., Altmark Trans és Regierungspräsidium Magdeburg ügyben 2003. július 24-én hozott ítéletében (EBHT 2003., I-7747. o.; a továbbiakban: Altmark-ítélet) meghatározott kritériumok szerint kellett volna mérlegelni. A felperes előadja, hogy amennyiben a Bizottság fenntartás nélkül elfogadta az ajánlatokkal kapcsolatban támasztott feltételeket, anélkül hogy ellenőrizte volna, hogy e feltételek befolyásolták-e a kínált árat, ez olyan mulasztásnak minősül, amely alátámaszthatja a Bizottság által tapasztalt komoly nehézségek fennállását. A felperes ezenkívül azt állítja, hogy nyilvánvaló mérlegelési hibának minősül, hogy a Bizottság elmulasztotta ellenőrizni a résidóknak (*slots*) a felhasználásuk mellőzése folytán történő elvesztésével kapcsolatos, az olasz hatóságok által a szolgáltatás folytonossága követelményének igazolása érdekében hivatkozott kockázat komoly jellegét. Végül a felperes szerint az, hogy a Bizottság nem indokolta meg az ilyen vizsgálat lefolytatásának mellőzését, a második megtámadott határozat ezzel kapcsolatos indokolása hiányának minősül.
- 128 Az ötödik rész keretében a felperes azt állítja, hogy a Bizottságnak részletes kritériumokat kellett volna rögzítenie azon ár meghatározásához, amelynek ellenében az Alitalia-csoport eszközeit értékesíteni kellett, megkövetelve legalább azt, hogy a CAI által kínált ár foglalja magában egyrészt az Olasz Köztársaság által az Alitaliának nyújtott, 300 millió euró összegű kölcsönt és az Alitalia által kapott támogatások egyéb formáit, másrészt pedig a szolgáltatás folytonosságával kapcsolatos kötelezettség tiszteletben tartásával járó költségeket. A felperes szerint az, hogy a Bizottság a piaci ár értékelésének alapjával kapcsolatban nem szolgált támpontokkal, olyan nyilvánvaló mérlegelési hibának minősül, amely az Alitalia-csoport eszközei árának alulértékeléséhez vezetett.
- 129 Előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy azt a kérdést, hogy a Bizottság tévesen alkalmazta-e a magánbefektető kritériumát, nem lehet összekeverni azzal a kérdéssel, hogy fennálltak-e olyan komoly nehézségek, amelyek megkövetelték a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását. A komoly nehézségek fennállásának vizsgálata ugyanis nem annak eldöntésére irányul, hogy a Bizottság helyesen alkalmazta-e az EK 87. cikket, hanem annak megállapítására, hogy a Bizottság a megtámadott határozat meghozatalának napján kellően teljes körű információkkal rendelkezett-e a vitatott intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségének vizsgálata érdekében (lásd ebben az értelemben a fenti 77. pontban hivatkozott Bundesverband deutscher Banken kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 129. pontját).
- 130 Az a tény, hogy a vitatott hozzájárulásnak a Bizottság általi mérlegelése a felperes álláspontja szerint téves, valamint hogy a Bizottság nem foglalt állást a felperes által felhozott egyes kifogások tárgyában, nem jelenti azt, hogy a Bizottság a szóban forgó intézkedést a rendelkezésére álló információk alapján ne tudta volna elbírálni, ennek következtében pedig a vizsgálatának kiegészítése érdekében meg kellett volna indítania a hivatalos vizsgálati eljárást (lásd ebben az értelemben a fenti 77. pontban hivatkozott Bundesverband deutscher Banken kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 130. pontját).

- 131 A jelen esetben – mint azt a Bizottság állítja – az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítése egyetlen kérdést sem vetett fel a közszolgáltatási kötelezettség fogalmára vonatkozóan, a szolgáltatás folytonosságával kapcsolatos kritérium pedig egyszerűen az ajánlatok értékelési kritériumainak részét képezte. Az ügyiratban ugyanis semmi nem utal arra, hogy a légi utasszállítási tevékenységet átvevő személyt a bejelentett eljárás keretében közszolgáltatási kötelezettségek teljesítése terhelte volna.
- 132 Ugyanígy meg kell állapítani, hogy a Bizottság – ellentétben a felperes állításával – a második megtámadott határozat (118) pontjában kizárta az eszközök értékesítési eljárásához kapcsolódó közhatalmi jellegű kötelezettségek fennállását, különösen pedig meggyőződött arról, hogy az átvevőkkel szemben nem támasztottak ilyen feltételeket, mint azt korábban a panaszosok állították.
- 133 Ezzel összefüggésben többek között a légi közlekedési tevékenység gyakorlási feltételeit illetően a második megtámadott határozat (123)–(125) pontjából kitűnik, hogy a Bizottság – ellentétben a felperes állításával – megvizsgálta, hogy a közlekedési szolgáltatások középtávú folytonosságával kapcsolatos feltétel az eszközök ára szempontjából releváns-e. A Bizottság ugyanis az olasz hatóságoktól olyan felvilágosításokat szerzett be, amelyek szerint a 134. sz. törvényrendeletben és az ajánlattételi felhívásban említett folytonosság nem felel meg az európai uniós jog értelmében vett közszolgáltatási kötelezettségeknek.
- 134 Másfelől meg kell állapítani, hogy a felperes nem magyarázza meg, hogy a légi közlekedési szolgáltatások középtávú folytonosságának biztosítására irányuló azon követelmény, amelyet az olasz hatóságok a 134. sz. törvényrendelet útján olyan feltételként támasztottak, amelyet az ajánlatoknak teljesíteniük kellett, miért eredményezné azt, hogy az Alitalia-csoport eszközeinek ára a piaci ár alá csökken. Végeredményben – ellentétben a felperes állításaival – a második megtámadott határozat (71) és (102) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy az ajánlatoknak a rendkívüli vagyongazdálkodó általi mérlegelése keretében a szolgáltatás folytonosságával kapcsolatos kritérium másodlagos volt az ár kritériumához képest. Továbbá, mint azt az olasz hatóságok a Bizottság számára pontosították, a független szakértő által alkalmazott meghatározó kritériumot az ár képezi, mivel mind a 134. sz. törvényrendelet, mind pedig az ajánlattételi felhívás akként rendelkezik, hogy az eszközök eladási ára nem lehet alacsonyabb a független szakértő által meghatározott piaci árnál. Ezt még inkább biztosította az olasz hatóságoknak a határozat (71) és (72) pontjában hivatkozott azon kötelezettségvállalása, mely szerint az ajánlat értékelése semmiképp nem vezethet a piaci árnál alacsonyabb ár meghatározásához, a rendkívüli vagyongazdálkodó pedig erről pénzügyi tanácsadó révén győződhet meg.
- 135 Az eddigieket figyelembe véve az ajánlattevő gazdasági szereplők azon képessége, hogy biztosítsák a szolgáltatás folytonosságát, nem mentesíthette volna őket azon elsődleges kötelezettségük alól, hogy a piaci árnak megfelelő vagy annál magasabb áron tegyenek ajánlatot, mivel az ajánlatukat egyéb körülmények között nem fogadták volna el.
- 136 Ugyanígy nem lehet helyt adni a felperes azon érvének, mely szerint az ajánlattételi felhívásban a szolgáltatás folytonosságára vonatkozó feltétel azzal a hatással járt, hogy a potenciális ajánlattevőket visszatartotta az említett ajánlattételi felhívásra történő jelentkezéstől, csökkentve ezáltal a piaci árat. Mint az ugyanis a második megtámadott határozat (53) pontjából kitűnik, a rendkívüli vagyongazdálkodó a 2008. szeptember 23-án közzétett ajánlattételi felhívásra válaszul hatvan ajánlatot kapott. Egyébiránt a határozat (45) pontja szerint egyes ajánlatokat – különösen pedig a CAI ajánlatát – még az említett ajánlattételi felhívás közzétételét megelőzően benyújtották, ami azt bizonyítja, hogy ezen ajánlatok szempontjából nem volt meghatározó, hogy az ajánlattételi felhívásban szerepelt a szolgáltatás folytonosságának feltétele.
- 137 Mindazonáltal az, hogy a légi közlekedési szolgáltatások folytonossága biztosításának szükségességét az ajánlattételi felhívásban azon követelmények között szerepeltették, amelyeknek a beérkezett ajánlatoknak meg kellett felelniük, nem jelenti szükségképpen azt, hogy a szerződést elnyerő gazdasági szereplőt közszolgáltatási kötelezettség terhelte volna. Még ha fel is tételezzük, hogy ezáltal ilyen

kötelezettséget írtak elő, a keresetlevélből nem tűnik ki, hogy az Alitalia-csoport eszközeinek ára ellentételezést foglalt volna magában, ez az ellentételezés pedig magasabb lett volna a közszolgáltatási kötelezettség teljesítése folytán keletkező nettó költségnél, vagyis hogy a fenti 127. pontban hivatkozott Altmark-ítélet értelmében vett gazdasági előnyt biztosított volna a szolgáltatónak. Következésképpen az eddigiekből semmilyen módon nem következik, hogy a Bizottságnak az ár értékelése során figyelembe kellett volna vennie az említett ítéletben meghatározott kritériumokat.

- 138 Másfelől meg kell állapítani, hogy a Bizottság vizsgálata szempontjából nem voltak relevánsak a felperes által azon állításának alátámasztása érdekében előadott körülmények, mely szerint a Bizottság az Alitalia-csoport eszközei árának értékelése során hibát követett el. Eltérő volt ugyanis mind az Alitalia pénzügyi helyzete, mind pedig ezen ajánlatok tárgya és jelentősége.
- 139 Az Air France-KLM által az Alitalia megvásárlására vonatkozóan 2008 áprilisában benyújtott ajánlatban említett árral kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy ezt az ajánlatot az Alitalia fizetésképtelenné nyilvánítását megelőzően tették, továbbá hogy ezzel az ajánlattal nem az eszközök átruházása, hanem a részvények átruházása útján kívánták az Alitalia valamennyi eszközét megszerezni. Ráadásul, mivel ezt az ajánlatot visszavonták, a Bizottság azt nem vehette figyelembe, mivel nem volt végleges. Ami a CAI ajánlatát illeti, emlékeztetni kell arra, hogy azt az Alitaliával szemben a felszámolása keretében indított rendkívüli vagyonkezelési eljárás során nyújtották be, és csupán az Alitalia eszközei egy részének megszerzésére irányult. E feltételek mellett nem lehet helyt adni a felperes azon érvének, mely szerint a CAI által az átruházás ellenében kínált árak magában kellett foglalnia a kölcsön összegét. A kölcsön összege ugyanis nincs hatással az Alitalia-csoport eszközeinek eladási árára, amely eszközöknek csak egy részét ruházták át – piaci áron – a CAI-re. Végül az Alitalia-CAI részesedései 25%-ának megvásárlására vonatkozóan 2009 januárjában benyújtott ajánlattal kapcsolatban meg kell állapítani, hogy az említett társaság teljes értéke az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítését követően nőtt, többek között azért, mert e társaság megszerzett egy másik légitársaságot, mindenesetre pedig, mivel erre az ajánlatra a második megtámadott határozat elfogadásának időpontja után került sor, a Bizottság azt nem vehette figyelembe.
- 140 A felperes végül azt állítja, hogy jöllehet az Alitalia a fizetésképtelenségi eljárás során beszüntette a működését, a résidóit a Közösség repülőterein alkalmazandó résidókiosztás egységes szabályairól szóló, 1993. január 18-i 95/93/EGK tanácsi rendelet (HL L 14., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 7. fejezet, 2. kötet, 3. o.) értelmében semmiképp nem vesztette el. Így a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el és megsértette az indokolási kötelezettséget azáltal, hogy állítólag fenntartás nélkül elfogadta az Alitalia általi résidóvesztés kockázatát annak igazolása gyanánt, hogy az Alitalia-csoport eszközeinek megvásárlója részéről szükséges a szolgáltatás folytonosságának biztosítása.
- 141 Meg kell állapítani, hogy a második megtámadott határozatnak a felperes által hivatkozott (125) pontjából nem következik, hogy a Bizottság feltétel nélkül elfogadta volna a szolgáltatás folytonosságával kapcsolatos kritériumnak az Alitalia általi résidóvesztés kockázatával történő bármilyen igazolását. E pontban ugyanis a Bizottság lényegében arra utalt, hogy az eszközök kellően nagy csoportjának értéke magában foglalta a *goodwill*-t, amelynek egy része a szolgáltatás nyújtásához szükséges résidókat jelentette. E megfontolás azzal jár, hogy a Bizottság a folytonosság kritériumát az átruházással érintett eszközök értékének maximalizálására törekedve, abból a célból vette figyelembe, hogy az Alitalia hitelezői érdekében magasabb eladási árat lehessen elérni, nem pedig a közszolgáltatási tevékenység folytonosságának logikája alapján. Következésképpen a felperes érvének a második megtámadott határozatban nincs semmilyen alapja.
- 142 Mindenesetre a felperes semmilyen módon nem bizonyítja, hogy az ilyen vizsgálat miért lett volna szükséges ahhoz, hogy lehetővé tegye a Bizottság számára, hogy mérlegelje a szolgáltatás folytonosságával kapcsolatos feltételnek a rendes piaczgazdasági feltételek mellett működő magánbefektető kritériumával való összhangját, vagyis nem szolgál bizonyítékkal a komoly nehézségek fennállásáról. Ebből következik, hogy ezzel összefüggésben semmilyen indokolási hiányosság nem kifogásolható a Bizottsággal szemben.

143 E körülmények között az ötödik jogalap első és ötödik része keretében megfogalmazott kifogásokat mint megalapozatlanokat el kell utasítani.

– A második rész keretében megfogalmazott kifogásokról

144 A második rész keretében a felperes azt állítja, hogy az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítése azon bennefoglalt feltételtől függött, mely szerint a vásárlónak olasz származásúnak kellett lennie, ami az eladási árat a piaci ár alá vitte, a versengő ajánlatokat pedig visszatartotta. A felperes szerint nyilvánvaló mérlegelési hibának minősül, hogy a Bizottság nem vizsgálta meg e körülményt, és nem vonta le az ilyen vizsgálatból eredő következtetéseket. Ezenkívül az, hogy a Bizottság ezzel kapcsolatban nem szolgál semmilyen magyarázattal, a felperes szerint az indokolás hiányát képezi.

145 A jelen esetben meg kell állapítani, hogy a Bizottság meggyőződött arról, hogy az ajánlattételi felhívásban nem szerepelt semmilyen záradék, amely az ajánlattevők honosságán alapuló hátrányos megkülönböztetést tartalmazott volna. A Bizottság továbbá megállapította, hogy e felhívást mind országos, mind pedig nemzetközi szinten széles körben terjesztették és hirdették. Mint az ugyanis a fenti 136. pontban megállapítást nyert, a Bizottság a második megtámadott határozatban megjegyezte egyrészt, hogy a rendkívüli vagyongazdálkodó mindjárt a kijelölése után és az ajánlattételi felhívás közzététele előtt gondot fordított arra, hogy kapcsolatba lépjen a fő nemzetközi légitársaságokkal, másrészt pedig, hogy a rendkívüli vagyongazdálkodó hatvan, olasz és külföldi jogalanyoktól származó ajánlatot kapott.

146 Másfelől a Bizottság megvizsgálta az Alitalia megszerzésére vonatkozó ajánlatnak az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítésére irányuló eljárásban történő benyújtásának elősegítésére kiválasztott bank szerepét, és a második megtámadott határozat 34. lábjegyzetében megállapította, hogy e bank az Alitalia rendkívüli vagyongazdálkodás alá vonásától, vagyis 2008. augusztus 29-étől kezdve felhagyott a hatáskörrel rendelkező minisztérium számára végzett minden tanácsadói tevékenységével. A rendkívüli vagyongazdálkodás alá vonást megelőzően e bankra ruházott feladaton kívül ugyanis a második megtámadott határozatból nem tűnik ki, hogy e bank részt vett volna az Alitalia eszközeinek értékelésében, illetve hogy a többi ajánlattevő hátrányára előnyben részesíthette volna a CAI-t. Ezenkívül fel kell idézni, hogy az olasz hatóságok kötelezettséget vállaltak arra, hogy nem avatkoznak a rendkívüli vagyongazdálkodó cselekményeibe.

147 Így az Alitalia megszerzésére vonatkozó ajánlat benyújtásának elősegítésére kiválasztott bank és a CAI közötti állítólagos érdek-összeütközést, az ajánlattételi felhívás pontatlanságát és az ajánlatok benyújtására biztosított, a CAI-t előnyben részesítő rövid határidőket illetően előadott felperesi érveknek nem lehet helyt adni. Az eszközök értékesítésére irányuló eljárás hátrányos megkülönböztetéstől mentes jellegével kapcsolatban ugyanis meg kell állapítani, hogy mivel az ötödik jogalap második része keretében megfogalmazott kifogások nem támaszthatják alá, hogy a Bizottság az előzetes vizsgálati eljárás során hiányos vagy elégtelen vizsgálatot folytatott volna, illetve nem vonta volna le az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítésével kapcsolatos feltételek vizsgálatából eredő következtetéseket, a felperes nem szolgált az ezzel összefüggő komoly nehézségek fennállására vonatkozó bizonyítékkal. Továbbá a felperes nem állíthatja, hogy a második megtámadott határozat ezzel összefüggésben nélkülözné az indokolást. Ezért az ötödik jogalap második része keretében megfogalmazott kifogásokat mint megalapozatlanokat el kell utasítani.

– A harmadik és a negyedik rész keretében megfogalmazott kifogásokról

148 A harmadik rész keretében a felperes azt állítja, hogy mivel az eszközök értékesítésére irányuló eljárás nem volt nyitott, átlátható és hátrányos megkülönböztetéstől mentes, nem volt alkalmas arra, hogy piaci áron történő értékesítést biztosítson. A felperes azt állítja, hogy mindenesetre a független értékelés olyan egyéb biztosítékai, mint például a független szakértő és a művelet felügyeletéért felelős

megbízott eljárása, nem biztosíthaták, hogy a vásárló által fizetett ár megfeleljen a piaci árnak. A felperes azt is előadja, hogy ilyen feltételek mellett nyilvánvaló mérlegelési hibának minősül, hogy a Bizottság elmulasztotta levonni a piaci ár elérésének lehetetlenségéből eredő megfelelő következtetéseket. Az ezzel kapcsolatos alátámasztás elmulasztása ezenkívül az indokolás hiányát képezi.

- 149 A negyedik rész keretében a felperes azzal érvel, hogy az olasz hatóságok azáltal, hogy bizonyos tartozásokat elengedtek és a CAI ajánlatát vonzóbbá tették a szakszervezeti tisztségviselők számára, csökkentették azt az árat, amelynek ellenében a CAI megvásárolhatta az Alitaliát. A Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el, amikor nem vette figyelembe ezeket a rendelkezésére álló ténybeli adatokat, és nem állapította meg, hogy ezek alapján a CAI részére támogatást nyújtottak.
- 150 Mint az a harmadik jogalap alátámasztása érdekében megfogalmazott kifogások vizsgálata keretében megállapítást nyert, a Bizottság úgy ítélte meg, hogy az eszközök értékesítésére irányuló, az ajánlattételi felhívással kiegészített tárgyalásos eljárás nem volt eléggé átlátható ahhoz, hogy önmagában biztosítsa az eszközök piaci áron történő átruházását. Következésképpen a Bizottság megvizsgálta, hogy az ajánlat független értékelés tárgyát képezte-e, annak érdekében, hogy meggyőződjék arról, hogy a kínált ár nem volt alacsonyabb a piaci árnál. Ezenkívül, mint azt a fenti (107)–(109) pont megállapította, az eszközök független szakértő általi értékelése, megerősítve a független pénzügyi tanácsadó által arra vonatkozóan lefolytatott ellenőrzéssel, hogy az ajánlatoknak az eszközökhöz viszonyítva milyen gazdasági értéke volt, végül pedig a művelet felügyeletéért felelős megbízott eljárása a függetlenség olyan biztosítékaival szolgált, amelyek lehetővé tették az eszközök piaci áron történő értékesítését.
- 151 Ebből következik, hogy az e jogalap harmadik része keretében megfogalmazott kifogásokat mint megalapozatlanokat el kell utasítani, mivel a felperes nem támasztotta alá a komoly nehézségekre utaló bizonyítékok létezését, e feltételek mellett pedig nem kifogásolható a Bizottsággal szemben, hogy megsértette volna az indokolási kötelezettséget.
- 152 A negyedik résszel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy a CAI az Alitalia személyi állományának csak egy részét vette át, akiket teljesen új munkaszerződési feltételek szerint alkalmazott, a felperes által hivatkozott szociális intézkedések pedig nem voltak irányadók a CAI által újra foglalkoztatott személyi állományra.
- 153 Ennek következtében az ötödik jogalap negyedik része keretében megfogalmazott kifogásokat el kell utasítani. Így meg kell állapítani, hogy mivel az ötödik jogalap keretében megfogalmazott kifogások alapján nem állapítható meg, hogy a Bizottság az előzetes vizsgálati eljárás során hiányos vagy elégtelen vizsgálatot folytatott volna, a felperes nem szolgált az ezzel összefüggő komoly nehézségek fennállására vonatkozó bizonyítékkal. Következésképpen az ötödik jogalapot teljes egészében el kell utasítani.

A hatodik jogalap keretében megfogalmazott, a támogatás visszatérítésére köteles fél azonosításával kapcsolatos hibára alapított kifogásokról

- 154 A felperes lényegében azt állítja, hogy a Bizottság nem vizsgálta meg az Alitalia és a CAI közötti gazdasági folytonosság mérlegelése céljából az ítélezési gyakorlat által megkövetelt valamennyi kritériumot, így többek között azt az árat, amelynek ellenében az eszközök átruházása történt, továbbá az átruházott jogalany és az öt felvásárló személy részvényeseinek azonosságát, valamint az eszközök átruházásának időpontját, célját és logikáját. A felperes előadja, hogy a Bizottság egyedül az eszközök értékesítésének céljával kapcsolatos kritériumra összpontosította az elemzését, figyelmen kívül hagyva a többi kritériumot.

- 155 A nehéz helyzetben lévő társaságnak nyújtott támogatás visszatéríttetésére irányuló kötelezettséggel kapcsolatban emlékeztetni kell arra, hogy mint az az ítélkezési gyakorlatból következik, e kötelezettség kiterjeszhető az olyan új társaságra, amelyre a szóban forgó társaság átruházta eszközeinek egy részét, amennyiben az átruházás alapján megállapítható, hogy gazdasági folytonosság áll fenn a két társaság között. Az ilyen gazdasági folytonosság fennállásának megállapítása érdekében a következő körülmények vehetők figyelembe: az átruházás célja (aktívák és passzívák, a munkaerő folytonossága, a vagyoni eszközök egyben tartása), az átruházási ár, az eredeti és az átvevő cég részvényeseinek vagy tulajdonosainak azonossága, az átruházás időpontja (a vizsgálat megkezdése, az eljárás megindítása vagy a végleges határozathozatal után), és végül az ügylet gazdasági logikája (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-415/05., T-416/05. és T-423/05. sz., Görögország és társai kontra Bizottság egyesített ügyekben 2010. szeptember 13-án hozott ítéletének [EBHT 2010., II-4749. o.] 135. pontját).
- 156 Mindjárt az elején meg kell állapítani, hogy – ellentétben a felperes állításával – ez az ítélkezési gyakorlat nem követeli meg a Bizottságtól, hogy a fent említett összes körülményt figyelembe vegye, amit a „vehető figyelembe” kifejezés használata is alátámaszt. Ebből következik, hogy a Bizottság nem volt köteles megvizsgálni – különösen és a többi kritériumon felül – azt az időpontot, amelyben az Alitalia-csoport eszközeinek a CAI részére történő átruházása megtörtént, és amely a két jogalany közötti gazdasági folytonosság kizárása érdekében figyelembe „vehető” körülmények között szerepel.
- 157 Mindenesetre a második megtámadott határozat vizsgálatából következik, hogy a Bizottság mind az eszközök átruházásának célja és ára, mind pedig a részvényesek azonosságának hiánya és a művelet gazdasági logikája alapján az Alitalia és a CAI közötti gazdasági folytonosság hiányára következtetett. A jelen esetben a Bizottság az említett határozat (128)–(151) pontjában megvizsgálta az Alitalia és a CAI közötti folytonosság kérdését. A Bizottság e határozat (132) pontjában mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy az olasz hatóságok által tett kötelezettségvállalásokkal módosított, bejelentett intézkedésnek az Alitalia-csoport eszközei piaci áron történő értékesítését kell eredményeznie. A Bizottság ezt követően megvizsgálta, hogy a 300 millió euró összegű kölcsön által biztosított versenyelőny kihasználása szempontjából folytonosság áll-e fenn az Alitalia és az eszközöknek az eszközértékesítési eljárással érintett megvásárlói között.
- 158 Ezzel összefüggésben a Bizottság a második megtámadott határozat (135) pontjában, az eszközök értékesítésének céljával kapcsolatban hangsúlyozta, hogy ezen eszközöket az ajánlattételi felhívás keretében nem csoportosítva kínálták eladásra, vagyis nem feleltek meg egynemű gazdasági egységeknek, aminek az lehetett volna a következménye, hogy korlátozza a potenciális vásárlók választását. A Bizottság e határozat (136) pontjában megállapította, hogy épp ellenkezőleg, figyelembe véve a különböző eszközöknek megfelelően nagyon változatos ajánlattételeket, az eszközök értékesítésére irányuló eljárás eredményeként az Alitalia tevékenységei számos gazdasági szereplő között oszlanak meg, és különböző módokon szervezik azokat. Így a Bizottság e határozat (137) pontjában arra a következtetésre jutott, hogy figyelembe véve az eszközök értékesítésének terjedelmét, valamint a potenciális vásárlók által benyújtott ajánlatok felosztását, az Olasz Köztársaság által az eszközök értékesítése érdekében lefolytatott eljárás nem foglalja magában az Alitalia és a CAI közötti gazdasági folytonosságot.
- 159 Az Alitalia és a CAI részvényeseivel kapcsolatban a Bizottság a második megtámadott határozat (140) pontjában megállapította, hogy e részvényesek nem voltak azonosak. A CAI-t olyan magánbefektetők konzorciumaként írta le, akik az Alitalia részvényeseitől különböző személyek, és megállapította, hogy az Alitalia részvényesei tulajdonában lévő részvényeknek az új társaság részvényeire cserélése pedig csak a vállalkozások csőd eljárás keretében történő helyreállítására vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapján lett volna lehetséges, amelyek a jelen ügyben nem voltak alkalmazandók.
- 160 A Bizottság ezt követően, a második megtámadott határozat (141) pontjában megállapította, hogy a CAI az Alitaliának csak bizonyos az utasszállítási tevékenységhez kapcsolódó eszközeit vette át, továbbá, hogy a CAI a saját vállalati stratégiáját követte, az Alitalia és a CAI között pedig nem került

sor a munkaszerződések automatikus átszállására. A Bizottság ezenkívül a határozat (142) pontjában megjegyezte, hogy a CAI nem folytatta az Alitalia tevékenységét, mivel az olasz hatóságok kötelezettséget vállaltak arra, hogy az eszközök értékesítésére irányuló eljárás végén a CAI az Alitalia utaskilométerben kifejezett, a bejelentés időpontjában számított kapacitásának legfeljebb 69%-ával rendelkezhet. Ráadásul, mint az e határozat (13) és (49) pontjából kiderül, az Alitalia-csoport eszközeinek a CAI részére történő értékesítése azt célozta, hogy a hitelezők érdekében az Alitalia felszámolása előtt maximalizálják az eszközeinek értékét.

- 161 Az eddigiekből következik, hogy – a felperes állításaival ellentétben – a Bizottság alapvetően nem az átruházás céljából indult ki. Mint ugyanis a fenti 160. pontból kitűnik, a Bizottság megvizsgálta és helybenhagyta a művelet gazdasági logikáját. Ezenkívül a vizsgálat során mindvégig kifejtette azokat az okokat, amelyek alapján úgy ítélte meg, hogy nem állt fenn gazdasági folytonosság az Alitalia és a CAI között. Így a második megtámadott határozat (130)–(132) preambulumbekzdésében megállapította, hogy az Alitalia-csoport eszközeinek vásárlójára nem lehetett semmilyen jogtalan előnyt átruházni, tekintettel arra, hogy minden intézkedést megtettek annak érdekében, hogy az átruházásra olyan áron kerüljön sor, amely nem marad alatta a piaci árnak. Következésképpen a fent kifejtett megfontolások alapján és a fenti 155. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően meg kell állapítani, hogy a Bizottság elégséges és teljes körű vizsgálatot folytatott, a felperes pedig nem szolgáltat az ezzel összefüggő komoly nehézségek fennállására vonatkozó bizonyítékkal.
- 162 Következésképpen, mivel a jelen esetben nem bizonyult szükségesnek, hogy a Bizottság az eszközök átruházásának időpontjával kapcsolatban állást foglaljon, ezzel kapcsolatban nem kifogásolható vele szemben az indokolás hiánya.
- 163 Az eddigiekre tekintettel tehát a hatodik jogalap keretében megfogalmazott kifogásokat mint megalapozatlanokat el kell utasítani.

Az első jogalap keretében megfogalmazott, a hivatalos vizsgálati eljárás megindításának elmulasztására alapított kifogásokról

- 164 A felperes azt állítja, hogy a Bizottság az EK 88. cikk (2) bekezdésében szabályozott hivatalos vizsgálati eljárás megindításának elmulasztásával olyan hiányos határozatot hozott, amelyet meg kell semmisíteni. Ezzel összefüggésben a felperes úgy véli, hogy még ha a második megtámadott határozat elfogadását megelőző előzetes vizsgálatra fordított, 2008. október 14-étől november 12-éig terjedő időtartam nem is volt kivételesen hosszú, a Bizottság akkor is komoly nehézségeket tárhatott volna fel. Másfelől a válaszban a felperes megjegyzi, hogy mivel az előzetes vizsgálati szakasz a tényállás vizsgálatával 2008 áprilisában kezdődött, e szakasz majdnem négyszer olyan hosszú volt, mint a 659/1999 rendelet 4. cikkének (5) bekezdésében az előzetes vizsgálat befejezésére előírt legfeljebb kéthónapos időtartam.
- 165 A felperes a Bizottság által elkövetett hibák olyan nem teljes körű listájával is szolgál, amely szerinte bizonyítja, hogy a jelen ügyben szükséges vizsgálat összetettsége indokolta volna a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását.
- 166 A felperes másfelől azt állítja, hogy a jelen ügy politikai összefüggéseire tekintettel irreálisak voltak az olasz hatóságok által tett azon kötelezettségvállalások, melyek szerint az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítése piaci áron történik, mindenesetre pedig e kötelezettségvállalásokat az eljárás során túl későn, azon események visszafordíthatatlan bekövetkezése után tették, amelyeket elvileg befolyásolniuk kellett volna.
- 167 Először is, a felperes által az előzetes vizsgálati szakasz időtartamára vonatkozóan előadott érvekkel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy a felperes – mint azt a Bizottság is állítja – a beadványaiban ellentmondásba keveredik. Míg ugyanis a keresetlevélben a felperes azt állítja, hogy e szakasz egy

hónapnál is rövidebb időtartama nem volt kivételesen hosszú, a válaszban már arra hivatkozik, hogy e szakasz majdnem négyszer olyan hosszú volt, mint a 659/1999 rendelet 4. cikkének (5) bekezdésében előírt legfeljebb két hónapos időtartam.

- 168 Ezzel összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy a 659/1999 rendelet 4. cikkének (5) bekezdésében az előzetes vizsgálat befejezésére előírt két hónapos határidő az intézkedés teljes bejelentése és az e rendelkezés (2), (3) vagy (4) bekezdése szerinti határozat meghozatala közötti, a jelen esetben a 2008. október 14-étől november 12-éig terjedő időtartamra vonatkozik. Így a felperes téved, amikor az eszközök értékesítésére irányuló eljárás olasz hatóságok általi bejelentésének időpontját megelőző azon szakaszt is figyelembe veszi, amelynek során a Bizottság kapcsolatba lépett az olasz hatóságokkal, és amely 2008 áprilisában kezdődött.
- 169 Ennek következtében a jelen esetben meg kell állapítani, hogy az előzetes vizsgálati szakasz időtartama rövidebb volt a 659/1999 rendelet 4. cikkének (5) bekezdésében előírt időtartamnál, vagyis teljes mértékben ésszerű volt. Következésképpen ez az időtartam nem bizonyíthatja olyan komoly nehézségek fennállását, amelyekkel a Bizottság az előzetes vizsgálat keretében szembesülhetett volna, hanem inkább azt tükrözi, hogy a jelen ügyben bejelentett intézkedés vizsgálata semmilyen különöse nehézséget nem vetett fel (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-568/08. és T-573/08. sz., M6 és FF1 kontra Bizottság ügyben 2010. július 1-jén hozott ítéletének [EBHT 2010., II-3397. o.] 142. pontját).
- 170 Másodsor, meg kell állapítani, hogy a második megtámadott határozatba foglalt kötelezettségvállalások irreális jellegével kapcsolatban a felperes által előadott érveknek nem lehet helyt adni. Emlékeztetni kell ugyanis egyrészt arra, hogy a 2008. szeptember 23-án közzétett ajánlattételi felhívás akként rendelkezett, hogy azoknak a kritériumoknak, amelyeket az ajánlatoknak tiszteletben kell tartaniuk, összhangban kell lenniük az irányadó olasz jogszabályokban meghatározott követelményekkel, különösen pedig akként, hogy az eszközök eladási ára nem lehet alacsonyabb a független szakértő által meghatározott piaci árnál. Másrészt e független szakértőnek meg kellett vizsgálnia az ajánlatokat annak érdekében, hogy – elsősorban a kínált árat figyelembe véve, valamint a benyújtott ajánlatok által teljesített egyéb kritériumok ellenében – meggyőződjék arról, hogy az eszközökért kínált vételár eléri vagy meghaladja a piaci árat. Harmadrészt, a második megtámadott határozat elfogadásának időpontjában az eszközök értékesítését még nem hagyta jóvá az ellenőrző bizottság, a rendkívüli vagyongazdálkodó pedig még nem hozta meg a végleges határozatát. E vagyongazdálkodó a rendkívüli vagyongazdálkodási eljárás értelmében először be kellett szereznie az ellenőrző bizottság és a kérdéses értékesítésért felelős miniszter engedélyét. Így az eljárás állását figyelembe véve nem volt elkésett az olasz hatóságok által tett azon kötelezettségvállalás, mely szerint a felelős miniszter nem avatkozhat a rendkívüli vagyongazdálkodó cselekményeibe.
- 171 Ezenkívül e kötelezettségvállalásoknak a második megtámadott határozatban történő említése nem minősül a Bizottság által tapasztalt komoly nehézségek fennállását alátámasztó bizonyítéknak. E kötelezettségvállalások ugyanis azt bizonyítják, hogy a Bizottság megtette mind az említett kötelezettségvállalások tiszteletben tartásának a művelet felügyeletéért felelős megbízott általi ellenőrzéséhez, mind pedig a tiszteletben tartásuk esetleges elmulasztásából eredő következmények levonásához szükséges elővigyázatossági intézkedéseket. Mindenesetre a felperes által a kötelezettségvállalások nem megfelelő jellegére vonatkozóan előadott érvek hatástalanok, tekintettel arra, hogy a Bizottság fenntartotta magának a jogot, hogy a kérdéses intézkedéssel kapcsolatban megindítsa a hivatalos vizsgálati eljárást, amennyiben nem tartanak tiszteletben a második megtámadott határozatban, különösen pedig az olasz hatóságok által tett és az említett határozatba foglalt kötelezettségvállalásokban előírtakat.
- 172 Végül harmadszor, a felperes által állított azon tíz hibával kapcsolatban, amelyeknek a komoly nehézségek fennállását kellene bizonyítaniuk, meg kell állapítani, hogy e hibák valójában a harmadik, negyedik és ötödik jogalap keretében felhozott azon kifogásoknak felelnek meg, amelyekre tekintettel a Törvényszék e jogalapokat megvizsgálta. Ezért e hibákat nem szükséges a jelen jogalap keretében külön-külön is megvizsgálni.

- 173 Következésképpen az első jogalap keretében megfogalmazott kifogásokat mint megalapozatlanokat el kell utasítani.
- 174 Az eddigiek összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a felperes nem bizonyította komoly nehézségek fennállását. Ebből következik, hogy a Bizottság a fenti 80. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően nem volt köteles arra, hogy az eszközök értékesítésére irányuló intézkedéssel kapcsolatban megindítsa a hivatalos vizsgálati eljárást.
- c) Az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapokról
- 175 A felperes úgy véli, hogy a Bizottság nem követte az állami támogatások tárgyában kialakított „állandó döntéshozatali gyakorlatát”, különösen azzal kapcsolatban, hogy a rendes piacgazdasági feltételek mellett működő magánbefektető kritériumára tekintettel megvizsgálja az intézkedés és annak háttere valamennyi releváns jellemzőjét, valamint az eszközök értékesítésén kívüli egyéb lehetőségeket. A Bizottságnak tehát még alaposabb indokolással kellett volna szolgálnia. Másfelől a felperes úgy véli, hogy a második megtámadott határozat – különösen a szakértő függetlenségét és az eszközök piaci áron történő értékesítésével kapcsolatos bizonyosságot illetően – bizonyos olyan, a Bizottság által ki nem fejtett következtetéseket tartalmaz, amelyek következtében a Bizottság okfejtése nem érthető.
- 176 Emlékeztetni kell arra, hogy a bejelentett intézkedés és annak háttere valamennyi releváns jellemzője vizsgálatának elmulasztásával kapcsolatban a második megtámadott határozat indokolásának hiányára alapított kifogás átfedésben van a harmadik jogalap harmadik részével. Hasonlóképp, az eszközök értékesítésén kívüli egyéb lehetőségeket képező behajtási módszerekkel kapcsolatban a második megtámadott határozat indokolásának hiányára alapított kifogás átfedésben van a negyedik jogalap második részével. Következésképpen, mint az a fenti 89., 117. és 124. pontban megállapítást nyert, az említett részek vizsgálatára a jelen jogalap keretében kerül sor.
- 177 Ezenkívül az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EK 253. cikk által megkövetelt indokolást a szóban forgó aktus jellegéhez kell igazítani, továbbá annak világosan és egyértelműen kell tartalmaznia a jogi aktust kibocsátó intézmény érvelését, oly módon, hogy lehetővé tegye az érdekelték számára a meghozott intézkedés indokainak megismerését, az illetékes bíróság számára pedig a felülvizsgálati hatásköre gyakorlását (a Bíróság fenti 102. pontban hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítéletének 63. pontja, valamint a C-17/99. sz., Franciaország kontra Bizottság ügyben 2001. március 22-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-2481. o.] 35. pontja).
- 178 Az indokolási kötelezettséget az eset összes körülményeire, így különösen a jogi aktus tartalmára, a felhívott indokok jellegére és a címzettek vagy a jogi aktus által közvetlenül és személyükben érintett egyéb személyek magyarázathoz fűződő érdekére tekintettel kell vizsgálni. Nem követelmény, hogy az indokolás az összes releváns ténybeli és jogi elemet tartalmazza, minthogy azt a kérdést, hogy a jogi aktus indokolása megfelel-e az EK 253. cikk követelményeinek, nemcsak szövegére, hanem körülményeire, valamint az adott tárgyra vonatkozó jogszabályok összességére is figyelemmel kell vizsgálni (a Bíróság C-350/88. sz., Delacre és társai kontra Bizottság ügyben 1990. február 14-én hozott ítéletének [EBHT 1990., I-395. o.] 16. pontja, valamint a fenti 177. pontban hivatkozott Franciaország kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 36. pontja).
- 179 Különösen, a Bizottság nem köteles állást foglalni az érdekelték által elé terjesztett minden érvet illetően, hanem elegendő, ha a határozat rendszere szempontjából alapvető fontosságú tényeket és jogi érveket ismerteti (lásd a fenti 77. pontban hivatkozott Bundesverband deutscher Banken kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 45. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 180 Ami különösen a Bizottság olyan határozatát illeti, amelyben arra a következtetésre jut, hogy nem áll fenn a panaszos által hivatkozott állami támogatás, a Bizottság köteles megfelelő módon kifejtetni a panaszos számára azokat az indokokat, amelyek miatt a panaszban hivatkozott ténybeli és jogi elemek

nem voltak elegendők az állami támogatás meglétének bizonyítására. Mindenesetre a Bizottság nem köteles állást foglalni azokról a tényekről, amelyek nyilvánvalóan nem a tárgyhoz tartoznak, jelentéktelenek vagy egyértelműen mellékesek (lásd ebben az értelemben a fenti 102. pontban hivatkozott Bizottság kontra Sytraval és Brink's France ügyben hozott ítélet 64. pontját).

- 181 Emlékeztetni kell ugyanis arra, hogy ami a szóban forgó jogi aktus természetét illeti, a második megtámadott határozatot az EK 88. cikk (3) bekezdése által bevezetett, a támogatások előzetes vizsgálatára irányuló szakasz végén fogadták el, amelynek egyedüli célja annak lehetővé tétele a Bizottság számára, hogy kialakítsa elsődleges véleményét a szóban forgó támogatás teljes vagy részleges összeegyeztethetőségéről, anélkül hogy megindítaná az ugyanezen cikk (2) bekezdésében szabályozott hivatalos vizsgálati eljárást, amely arra szolgál, hogy a Bizottság számára lehetővé tegye azt, hogy teljes információt kapjon e támogatás összes adatára vonatkozóan (a Bíróság C-333/07. sz. Regie Networks ügyben 2008. december 22-én hozott ítéletének [EBHT 2008., I-10807. o.] 64. pontja).
- 182 Márpedig az ilyen határozatnak, amelyet rövid határidőn belül hoztak meg, csak azokat az indokokat kell tartalmaznia, amelyek alapján a Bizottság úgy ítéli meg, hogy nem állnak fenn komoly nehézségek az érintett támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségének értékelésével összefüggésben (a fenti 58. pontban hivatkozott Matra kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 48. pontja, valamint a fenti 181. pontban hivatkozott Regie Networks ügyben hozott ítélet 65. pontja).
- 183 A jelen esetben, a második megtámadott határozat elfogadásának körülményeivel kapcsolatban, a harmadik jogalap első részének vizsgálatából (lásd a fenti 105. és 110. pontot) kitűnik, hogy a Bizottság megvizsgálta a rendkívüli vagytonkezelési eljárásban részt vevő különböző személyek szerepét, és meggyőződött arról, hogy a bejelentett intézkedés biztosította, hogy az eszközök értékesítése piaci áron történjék. Másfelől e jogalap második részének vizsgálata keretében az is megállapítást nyert, hogy a Bizottság nem volt köteles megvizsgálni a mérlegelése szempontjából irreleváns olyan kérdéseket, mint például a költségek csökkentését, illetve az olasz jogalkotó által a 134. sz. törvényrendelet hatálybalépése folytán a CAI-nek állítólag biztosított egyéb előnyöket.
- 184 Ugyanígy a negyedik jogalap vizsgálatából kitűnik, hogy a Bizottság, mivel meggyőződött arról, hogy az értékesítésnek piaci áron kell történnie, semmilyen módon nem volt köteles megvizsgálni a felszámolási eljáráson kívüli egyéb lehetőségeket.
- 185 Következésképpen meg kell állapítani, hogy tekintettel különösen a fenti 179. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatra, az indokolási kötelezettség nem követelte meg, hogy a Bizottság a második megtámadott határozatban egyéb tényezőket is kifejtсен azon tényeken és jogi megfontolásokon kívül, amelyek a határozat rendszere szempontjából alapvető fontosságúak. Az ilyen indokolás elegendő ahhoz, hogy lehetővé tegye a felperes számára a második megtámadott határozat indokainak megismerését, a Törvényszék számára pedig e határozat jogszerűségének az EK 253. cikk alapján történő felülvizsgálatát.
- 186 A Bizottság által levont, állítólag meg nem indokolt következtetésekkel kapcsolatban meg kell állapítani, hogy a Bizottság a második megtámadott határozat (39) pontjában megjelölte azokat az okokat, amelyek alapján úgy ítélte meg, hogy a 134. sz. törvényrendelet alapján lefolytatott szakértői vizsgálat független volt. Így nem lehet helyt adni a felperes által megfogalmazott, arra alapított kifogásnak, hogy a második megtámadott határozat nincs megindokolva azzal kapcsolatban, hogy a szakértő bizonyos részvényesei a CAI tőkéjében is részesedéssel rendelkeznek.
- 187 Végül, ami a felperes arra alapított érvelését illeti, hogy a Bizottság a második megtámadott határozatban azt állította, hogy a CAI által kínált árat semmilyen módon nem befolyásolta az, hogy a CAI egyik részvényese az Alitalia olyan hitelezőjének minősülő társaságban is részesedéssel rendelkezik, amely a követelését okirattal tudja bizonyítani, elegendő megállapítani, hogy a Bizottság nem erre a megfontolásra alapította azt az állítását, mely szerint az ezen ajánlatban kínált ár megfelel a piaci árnak, vagyis a Bizottság e megfontolást semmilyen módon nem volt köteles alátámasztani.

- 188 Az eddigiekre tekintettel tehát a jelen jogalapot el kell utasítani. Ugyanígy el kell utasítani a harmadik jogalap harmadik részét és a negyedik jogalap második részét.
- 189 E körülmények között a második megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelmet teljes egészében el kell utasítani, anélkül hogy szükséges lenne a felperes által indítványozott pervezető intézkedések meghozatala.

E – Az első megtámadott határozat részleges megsemmisítése iránti kérelemről

- 190 A felperes az első megtámadott határozat részleges megsemmisítését is kéri, amennyiben e határozat nem rendeli el, hogy az Alitalia-csoport eszközeinek megvásárlói, konkrétan pedig a CAI térítsék vissza a támogatást, továbbá az Olasz Köztársaságnak további négy hónap határidőt biztosít e határozat végrehajtására és a 300 millió euró összegű kölcsön visszatéríttetésére.
- 191 A felperes lényegében azt állítja, hogy a Bizottság megsértette a gondos ügyintézés elvét és a 659/1999 rendelet 14. cikkének (3) bekezdését, amikor az Olasz Köztársaságnak további négy hónapot biztosított az Alitaliának nyújtott kölcsön visszatéríttetésére, továbbá eltekintett attól, hogy a 659/1999 rendelet 11. cikke alapján elrendelje a támogatás nyújtásának felfüggesztését. A felperes ezenkívül azt állítja, hogy a Bizottságnak a CAI-vel, nem pedig az Alitaliával kellett volna visszatéríttetnie a támogatást.
- 192 Előjáróban meg kell jegyezni, hogy az Alitalia-CAI és az Olasz Köztársaság – anélkül, hogy alakszerű elfogadhatatlansági kifogást emelne – úgy véli, hogy az első megtámadott határozat elleni kereset elfogadhatatlan. Ezzel összefüggésben az Alitalia-CAI lényegében azt állítja, hogy a felperesnek az első megtámadott határozat vonatkozásában hiányzik az eljáráshoz fűződő érdeke. Az Olasz Köztársaság arra hivatkozik, hogy az említett határozat nem érinti személyében a felperest.
- 193 A fenti 56. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat szerint az eljárási szabályzat 113. cikke alapján hivatalból vizsgálni kell a kereset elfogadhatóságát.
- 194 Először is azzal kapcsolatban, hogy az első megtámadott határozat személyében érinti-e a felperest, emlékeztetni kell arra, hogy az állami támogatások ellenőrzésének területén az EK 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást befejező határozat személyükben érinti azokat a vállalkozásokat, amelyek az eljárást megindító panasz benyújtói voltak, és amelyeknek az eljárás menetét meghatározó észrevételeit meghallgatták, feltéve ugyanakkor, hogy a piaci helyzetüket a határozat tárgyát képező támogatási intézkedés lényegesen befolyásolja. Ebből azonban nem következik, hogy a vállalkozás egyéb úton, a címzetthez hasonló módon öt egyénítő sajátos körülményekre hivatkozással ne bizonyíthatná, hogy személyében érintett (a Törvényszék T-11/95. sz., BP Chemicals kontra Bizottság ügyben 1998. szeptember 15-én hozott ítéletének [EBHT 1998., II-3235. o.] 72. pontja).
- 195 A jelen esetben a felperes egyrészt azt állítja, hogy ő az első megtámadott határozat elfogadásához vezető vizsgálati eljárás során panaszokat és észrevételeket nyújtott be, másrészt pedig, hogy a kölcsön nyújtása, valamint az első megtámadott határozat érzékelhetően érintette a piaci helyzetét, mivel a Bizottság az említett határozatban négy hónapot biztosított az olasz hatóságoknak az említett támogatás visszatéríttetésére. A felperes másfelől a Bizottsághoz benyújtott, 2008. április 29-i panaszra hivatkozik, amelyben azt állította, hogy a kölcsön továbbra is hátrányos helyzetbe hozta őt az Alitaliához képest azáltal, hogy megakadályozta az olasz belföldi piacon és az Olaszországból induló útvonalakon való terjeszkedését, az utasok számát és a bevételeket illetően pedig veszteségei keletkeztek a költségeknél alacsonyabb azon jegyárak folytán, amelyeket az Alitalia a támogatás nyújtását követően kínálni tudott. A felperes végül azt állítja, hogy a határozat részleges megsemmisítéséhez fűződő érdeke abban áll, hogy megelőzze a Bizottság jövőbeli hasonló jogsértéseit.

- 196 Mindjárt az elején meg kell állapítani, hogy a felperes az első megtámadott határozat elfogadását megelőző eljárásban aktív szerepet játszott azáltal, hogy a Bizottság által folytatott vizsgálat alapjául szolgáló olyan panaszokat nyújtott be, amelyek az Alitalia részére történő kölcsönnyújtást és e kölcsön saját tőkévé történő utólagos átalakítását kifogásolták, valamint hogy a felperes a hivatalos vizsgálati eljárás keretében észrevételeket tett. Továbbá a felperes által előterjesztett észrevételek befolyásolták az említett kölcsönrel kapcsolatos eljárás menetét, tekintettel arra, hogy a Bizottság olyan határozatot hozott, amely megállapította, hogy e kölcsön jogellenes és a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatásnak minősül, és azt a kedvezményezettjével vissza kell téríttetni.
- 197 Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy a felperes nem bizonyítja, hogy az, hogy a támogatás azonnali visszatéríttetését az Alitaliával szemben, nem pedig a CAI-vel szemben rendelték el, érzékelhetően érintené az ő versenyhelyzetét. Hasonlóképp, a felperes nem bizonyította, hogy a Bizottság által az Olasz Köztársaságnak biztosított határidő – amely állítólag lehetővé tette a kedvezményezettrel történő visszatéríttetés kötelezettségének megkerülését – érintené az ő érdekeit. A felperes végül azt sem bizonyította, hogy milyen mértékben érintette volna őt az a körülmény, hogy a Bizottság nem rendelte el a támogatás nyújtásának felfüggesztését, ami állítólag lehetővé tette az Alitalia számára, hogy e támogatást saját tőkévé alakítsa.
- 198 Ebből következik, hogy a felperes nem bizonyította, hogy az első megtámadott határozat személyében érintené őt.
- 199 Márpedig emlékeztetni kell arra, hogy a keresetek elfogadhatósági feltételeinek egyszerre kell teljesülniük. Így anélkül, hogy a felperes eljáráshoz fűződő érdekét vizsgálni kellene, a keresetet az első megtámadott határozat megsemmisítésére irányuló részében a személyes érintettség hiánya folytán elfogadhatatlannak kell nyilvánítani (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-326/99. sz., Olivieri kontra Bizottság és Európai Gyógyszerértékelő Ügynökség ügyben 2003. december 18-án hozott ítéletének [EBHT 2003., II-6053. o.] 66. pontját).

A költségekről

- 200 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 2. §-a szerint a Törvényszék a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Továbbá, az eljárási szabályzat 87. cikke 4. §-ának első bekezdése alapján az eljárásba beavatkozó tagállamok maguk viselik saját költségeiket.
- 201 Mivel a jelen esetben a felperes pervesztes lett, őt kell kötelezni a saját költségei, valamint a Bizottság és az Alitalia-CAI részéről felmerült költségek viselésére.
- 202 Az eljárási szabályzat 87. cikkének 4. §-a alapján az Olasz Köztársaság maga viseli a saját költségeit.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (ötödik tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) **A Törvényszék a keresetet elutasítja.**
- 2) **A Törvényszék a Ryanair Ltd-t kötelezi a saját költségei, valamint az Európai Bizottság és az Alitalia – Compagnia Aerea Italiana SpA részéről felmerült költségek viselésére.**
- 3) **Az Olasz Köztársaság maga viseli a saját költségeit.**

Papasavvas

Vadapalas

O'Higgins

Kihirdetve Luxembourgban, a 2012. március 28-i nyilvános ülésen.

Aláírások

Tartalomjegyzék

A jogvita előzményei.....	2
A – A közigazgatási eljárás	2
B – Az EK 88. cikk (2) bekezdésében szabályozott hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat	3
C – A megtámadott határozatok	5
1. Az Alitaliának nyújtott kölcsönrel kapcsolatos határozat	5
2. Az Alitalia eszközeinek értékesítésével kapcsolatos határozat	6
Az eljárás	8
A felek kérelmei	9
A jogkérdésről.....	9
D – A második megtámadott határozat megsemmisítése iránti kérelemről	9
1. Az elfogadhatóságról	9
2. A Törvényszék által gyakorolt ellenőrzés tárgyáról	13
3. Az ügy érdeméről	14
a) A második, arra alapított jogalapról, hogy a Bizottság nem rendelkezett hatáskörrel a feltételt megállapító határozat előzetes vizsgálat után történő elfogadására	15
b) A hivatalos vizsgálati eljárás megindítására irányuló kötelezettség megsértésére alapított jogalapokról	16
A harmadik jogalap keretében megfogalmazott, arra alapított kifogásokról, hogy a Bizottság elmulasztotta az intézkedések valamennyi releváns jellemzőjét összefüggéseikben vizsgálni ..	16
A negyedik jogalap keretében megfogalmazott, az Alitalia-csoport eszközeinek értékesítésén kívüli egyéb lehetőségek vizsgálatának elmulasztására alapított kifogásokról	19
Az ötödik jogalap keretében megfogalmazott, arra alapított kifogásokról, hogy a Bizottság az eszközök értékesítésére nem alkalmazta a rendes piacgazdasági feltételek mellett működő magánbefektető kritériumát	20
– Az első és az ötödik rész keretében megfogalmazott kifogásokról	21
– A második rész keretében megfogalmazott kifogásokról	24
– A harmadik és a negyedik rész keretében megfogalmazott kifogásokról	24
A hatodik jogalap keretében megfogalmazott, a támogatás visszatérítésére köteles fél azonosításával kapcsolatos hibára alapított kifogásokról	25
Az első jogalap keretében megfogalmazott, a hivatalos vizsgálati eljárás megindításának elmulasztására alapított kifogásokról	27

c) Az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapokról	29
E – Az első megtámadott határozat részleges megsemmisítése iránti kérelemről	31
A költségekről	32